

SEANCES DU MERCREDI 21 DECEMBRE 1988
VERGADERINGEN VAN WOENSDAG 21 DECEMBER 1988ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DE L'APRES-MIDI
NAMIDDAGVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 904.

MESSAGES:

Page 904.

Chambre des représentants.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 906.

PROJETS ET PROPOSITION DE LOI (Discussion):

Projet de loi de sauvegarde de la compétitivité du pays.

Proposition de loi relative à la sauvegarde de la compétitivité de l'économie belge.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Moens, rapporteur, Hatry, Hofman, Schellens, Capoen, Anthuenis, Dierickx, Geeraerts, Mme Aelvoet, M. Claes, Vice-Premier ministre, ministre des Affaires économiques et du Plan et ministre de l'Education nationale, p. 906.

Discussion et vote d'articles:

A l'article 1^{er}: *Orateur*: M. Hatry, p. 920.Aux articles 4 et 5: *Orateur*: M. Hatry, p. 921.Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1988-1989

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 904.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 904.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

REGLING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 906.

ONTWERPEN EN VOORSTEL VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen.

Voorstel van wet betreffende de vrijwaring van het concurrentievermogen van de Belgische economie.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Moens, rapporteur, Hatry, Hofman, Schellens, Capoen, Anthuenis, Dierickx, Geeraerts, mevrouw Aelvoet, de heer Claes, Vice-Eerste minister, minister van Economische Zaken en het Plan en minister van Onderwijs, blz. 906.

Beraadslaging en stemming over artikelen:

Bij artikel 1: *Spreker*: de heer Hatry, blz. 920.Bij de artikelen 4 en 5: *Spreker*: de heer Hatry, blz. 921.

A l'article 6bis (nouveau): *Orateurs*: Mme Aelvoet, M. Claes, Vice-Premier ministre, ministre des Affaires économiques et du Plan et ministre de l'Education nationale, p. 921.

A l'article 8: *Orateur*: M. Hatry, p. 922.

A l'article 10: *Orateur*: M. Hatry, p. 924.

Projet de loi-programme.

Discussion générale. — *Orateurs*: Mme Delruelle-Ghobert, M. Egelmeers, M. Schiltz, Vice-Premier ministre et ministre du Budget et de la Politique scientifique, p. 926.

Rapport fait au nom de la commission des Affaires sociales:

Discussion. — *Orateur*: M. Stroobant, rapporteur, p. 929.

INTERPELLATION (Demande):

Page 931.

M. Appeltans au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles sur « le dossier Athus-Meuse ».

Bij artikel 6bis (nieuw): *Sprekers*: mevrouw Aelvoet, de heer Claes, Vice-Eerste minister, minister van Economische Zaken en het Plan en minister van Onderwijs, blz. 921.

Bij artikel 8: *Spreker*: de heer Hatry, blz. 922.

Bij artikel 10: *Spreker*: de heer Hatry, blz. 924.

Ontwerp van programmawet.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: mevrouw Delruelle-Ghobert, de heer Egelmeers, de heer Schiltz, Vice-Eerste minister en minister van Begroting en Wetenschapsbeleid, blz. 926.

Verslag namens de commissie voor de Sociale Aangelegenheden:

Beraadslaging. — *Spreker*: de heer Stroobant, rapporteur, blz. 929.

INTERPELLATIE (Verzoek):

Bladzijde 931.

De heer Appeltans tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen over « het dossier Athus-Meuse ».

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 40 m.
De vergadering wordt geopend te 14 h 40 m.

CONGES — VERLOF

M. Sprockeels, malade, demande un congé.

Verlof vraagt: de heer Sprockeels, ziek.

— Ce congé est accordé.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Noerens, pour devoirs administratifs; Baert, pour devoirs professionnels; Buchmann, malade; De Bondt, en mission à l'étranger, et Belot, empêché, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Noerens, wegens ambtsplichten; Baert, wegens beroepsplichten; Buchmann, ziek; De Bondt, met opdracht in het buitenland, en Belot, belet.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MESSAGES — BOODSCHAPPEN

M. le Président. — Par messages du 20 décembre 1988, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi:

1° Portant approbation de l'Accord entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et le gouvernement de la République de Turquie pour la promotion et la protection réciproques des investissements, signé à Ankara le 27 août 1986;

Bij boodschappen van 20 december 1988, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen, de ontwerpen van wet:

1° Houdende goedkeuring van het Akkoord tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de Republiek Turkije betreffende de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Ankara op 27 augustus 1986;

2° Portant approbation et exécution de divers actes internationaux en matière de navigation maritime;

2° Houdende goedkeuring en uitvoering van diverse internationale akten inzake de zeevaart:

3° Portant approbation de la Convention n° 150 concernant l'administration du travail: rôle, fonctions et organisation, adoptée à Genève, le 26 juin 1978, par la Conférence internationale du travail lors de sa soixante-quatrième session;

3° Houdende goedkeuring van het Verdrag nr. 150 betreffende de bestuurszaak op het gebied van de arbeid: taak, functies en organisatie, aangenomen te Genève op 26 juni 1978 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar vierenzestigste zitting;

4° Portant approbation des amendements à la Convention du 3 septembre 1976 portant création de l'Organisation internationale de télécommunications maritimes par satellites (INMARSAT) et à l'Accord d'exploitation, adopté à Londres le 16 octobre 1985;

4° Houdende goedkeuring van de wijzigingen aan het Verdrag van 3 september 1976 inzake de Internationale Organisatie voor maritieme satellieten (INMARSAT) en aan de Exploitatieovereenkomst, aangenomen te Londen op 16 oktober 1985;

5° Portant approbation du Protocole d'amendement de la Convention de 1974 pour la prévention de la pollution marine d'origine tellurique, fait à Paris le 26 mars 1986;

5° Houdende goedkeuring van het Protocol tot wijziging van het Verdrag van 1974 ter voorkoming van verontreiniging van de zee vanaf het land opgemaakt te Parijs op 26 maart 1986;

6° Portant approbation du Protocole à la Convention sur la pollution atmosphérique transfrontière à longue distance, de 1979, relatif à la réduction des émissions de soufre ou de leurs flux transfrontières d'au moins 30 p.c., fait à Helsinki le 8 juillet 1985;

6° Houdende goedkeuring van het Protocol bij het Verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand inzake de vermindering van zwavelemissies of van grensoverschrijdende stromen van deze zwavelverbindingen met ten minste 30 pct., opgemaakt te Helsinki op 8 juli 1985;

— Renvoi à la commission des Relations extérieures.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

7° Modifiant les lois sur la milice, coordonnées le 30 avril 1962;

7° Tot wijziging van de dienstplichtwetten, gecoördineerd op 30 april 1962;

— Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

8° Fixant pour l'année 1989 le contingent de l'armée;

8° Tot vaststelling van de legersterkte voor het jaar 1989;

— Renvoi à la commission de la Défense.

Verwezen naar de commissie voor de Defensie.

9° Modifiant la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale;

9° Tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;

— Renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

Verwezen naar de commissie voor het Leefmilieu.

10° Contenant le budget des Dotations aux Communautés et aux Régions pour l'année budgétaire 1988;

10° Houdende de begroting der Dotaties aan de Gemeenschappen en aan de Gewesten voor het begrotingsjaar 1988;

11° Contenant le budget des services du Premier ministre pour l'année budgétaire 1988;

11° Houdende de begroting van de diensten van de Eerste minister voor het begrotingsjaar 1988;

12° Contenant le budget du ministère des Communications pour l'année budgétaire 1988;

12° Houdende de begroting van het ministerie van Verkeerswezen voor het begrotingsjaar 1988;

13° Contenant le budget des Affaires culturelles communes pour l'année budgétaire 1988.

13° Houdende de begroting van de Gemeenschappelijke Culturele Zaken voor het begrotingsjaar 1988.

— Inscrits à l'ordre du jour.

Op de agenda geplaatst.

Par message du même jour, la même assemblée renvoie au Sénat, tel qu'il a été amendé en sa séance de ce jour, le projet de loi modifiant la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale.

Bij boodschap van dezelfde dag zendt de Kamer aan de Senaat terug, zoals het ter vergadering van die dag werd geamendeerd, het ontwerp van wet tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

— Renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

Verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Par messages du 20 décembre 1988, la Chambre fait également connaître qu'elle a adopté, tels qu'ils lui ont été transmis par le Sénat, les projets de loi:

Bij boodschappen van 20 december 1988 deelt de Kamer tevens mede dat zij heeft aangenomen, zoals zij haar door de Senaat werden overgezonden, de ontwerpen van wet:

1° Contenant le budget de l'Education nationale — régime français — pour l'année budgétaire 1988;

1° Houdende de begroting van Onderwijs — Franstalig regime — voor het begrotingsjaar 1988;

2° Contenant le budget de l'Education nationale — régime néerlandais — pour l'année budgétaire 1988;

2° Houdende de begroting van Onderwijs — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1988;

3° Contenant le budget de l'Education nationale — secteur commun aux régimes français et néerlandais — pour l'année budgétaire 1988;

3° Houdende de begroting van Onderwijs — gemeenschappelijke sector van de Franstalige en de Nederlandstalige regimes — voor het begrotingsjaar 1988;

4° Contenant le budget du ministère des Finances pour l'année budgétaire 1988;

4° Houdende de begroting van het ministerie van Financiën voor het begrotingsjaar 1988;

5° Contenant le budget des Pensions pour l'année budgétaire 1988;

5° Houdende de begroting van Pensioenen voor het begrotingsjaar 1988;

6° Modifiant la loi du 12 août 1981 portant création d'une personne juridique de droit public dénommée «Palais des Beaux-Arts»;

6° Tot wijziging van de wet van 12 augustus 1981 houdende de oprichting van een publiekrechtelijke rechtspersoon, genaamd «Paleis voor Schone Kunsten»;

7° Relatif aux traitements des titulaires de certaines fonctions publiques et des ministres des cultes;

7° Betreffende de wedden van de titularissen van sommige openbare ambten en van de bedienaars van de erediensten;

8° Modifiant le statut pécuniaire du personnel scientifique de l'Etat;

8° Houdende wijziging van de bezoldigingsregeling van het wetenschappelijk personeel van de Staat;

9° Relatif aux souscriptions additionnelles de la Belgique à l'augmentation générale du capital-actions de la Banque internationale pour la reconstruction et le développement et de la Banque africaine de développement et relatif aux contributions de la Belgique à la huitième reconstitution des ressources de l'Association internationale de développement et à la cinquième reconstitution générale des ressources du Fonds africain de développement.

9° Betreffende de aanvullende inschrijvingen van België op de algemene verhoging van het aandelen-kapitaal van de Internationale Bank voor wederopbouw en ontwikkeling en van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank, en betreffende de bijdragen van België tot de achtste wedersamenstelling van de werkmiddelen van de Internationale Ontwikkelingsassociatie en tot de vijfde algemene wedersamenstelling van de werkmiddelen van het Afrikaans Ontwikkelingsfonds.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

Par message du même jour, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tel qu'il a été adopté en sa séance de ce jour, le projet d'acte de naturalisations.

Bij boodschap van dezelfde dag zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals het ter vergadering van die dag werd aangenomen, het ontwerp van akte van naturalisaties.

— Renvoi à la commission des Naturalisations.

Verwezen naar de commissie voor de Naturalisaties.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Mesdames, messieurs, la commission du Travail parlementaire propose d'ajouter à notre ordre du jour le projet de loi modifiant la loi du 8 juillet 1976 concernant les CPAS, amendé par la Chambre; le projet de loi fixant le contingent de l'armée pour 1989, transmis également par la Chambre; le projet de loi ouvrant les crédits provisoires, à transmettre par la Chambre et, enfin, le projet de loi portant approbation du Protocole de Montréal, relatif à des substances qui appauvrissent la couche d'ozone et à l'Annexe A faite à Montréal le 16 septembre 1987.

Is de Senaat het eens met deze toevoeging aan onze agenda van deze week?

Le Sénat est-il d'accord sur cet ajout à notre ordre du jour de cette semaine? (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

ONTWERP VAN WET TOT VRIJWARING VAN 'S LANDS CONCURRENTIEVERMOGEN

VOORSTEL VAN WET BETREFFENDE DE VRIJWARING VAN HET CONCURRENTIEVERMOGEN VAN DE BELGISCHE ECONOMIE

Algemene beraadslaging en stemming over artikelen

PROJET DE LOI DE SAUVEGARDE DE LA COMPETITIVITE DU PAYS

PROPOSITION DE LOI RELATIVE A LA SAUVEGARDE DE LA COMPETITIVITE DE L'ECONOMIE BELGE

Discussion générale et vote d'articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen en van het voorstel van wet betreffende de vrijwaring van het concurrentievermogen van de Belgische economie.

Nous abordons l'examen du projet de loi de sauvegarde de la compétitivité du pays et de la proposition de loi relative à la sauvegarde de la compétitivité de l'économie belge.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Moens, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de diensten van de Senaat voor hun voortreffelijke steun bij het maken van het verslag. De commissie heeft zich vooral toegelegd op het verhelderen van een aantal begrippen die voor sommige leden een nadere definiëring vergden.

Ik zal de hele problematiek hier in de vorm van vragen behandelen. Het is duidelijk dat ik dit, omwille van het korte tijdsbestek waarin verslag moet worden uitgebracht, op een simpele wijze zal doen. Simpelheid impliceert vaak simplisme, maar dat is een risico dat wij erbij nemen. Iedereen zal echter de kans krijgen om op eventueel open gebleven kwesties in te gaan.

Ten eerste is er, in verband met het ontwerp dat werd ingediend door de regering, de vraag of het hier al dan niet om een volmachtenontwerp gaat. Het is niet ongewoon dat deze vraag wordt gesteld vermits met het ontwerp aan de Koning zeer grote en verstrekkende bevoegdheden worden toegekend. Nochtans heeft de minister hierop in de commissie duidelijk geantwoord en verwezen naar het bijgevoegd verslag van de Raad van State waarin uitdrukkelijk wordt vermeld dat dit ontwerp geen ontwerp is dat bijzondere machten toekent. De Raad van State stelt dat het ontwerp van wet ook geen kaderwet is, zoals de regering het oorspronkelijk voorstelde omdat het daarvoor te concreet is. De Raad van State oordeelt dat het ontwerp feitelijk het meeste weg heeft van een gewone opdracht-wet. Zulke wetten — en er zijn er verschillende in ons land — wijzen aan de Koning taken toe die onder andere meebrengen dat bepaalde wetten bij koninklijk besluit kunnen worden gewijzigd.

Bovendien heeft de minister gezegd dat, vóór de Koning kan optreden, het Parlement het licht op groen moet zetten. Het Parlement moet beslissen dat de concurrentiepositie van ons land in gevaar wordt gebracht. En nadat de Koning een besluit heeft genomen, worden die besluiten die eventueel wettelijke wijzigingen, met verval bedreigd indien zij niet binnen de zeven maanden door de wetgever, het Parlement dus, worden bevestigd. De minister is nog verder gegaan in verband met artikel 11 waarin juist het probleem van de inperking van de macht van de Koning wordt gesteld. Hij deelde de commissie mee dat precies om het probleem van eventuele betwisting over de volmachten te vermijden, hij voor dit artikel de tekst van de Raad van State letterlijk heeft overgenomen.

Verscheidene leden — hiermee kom ik tot een tweede punt — hebben vragen gesteld over de procedure die wordt voorgeschreven in de artikelen 8 en 9 van het ontwerp. Er wordt gevreesd dat deze procedure te traag en te zwaar zal zijn hoewel de omstandigheden precies het omgekeerde vereisen, namelijk snel ingrijpen en efficiënt optreden.

Daarop heeft de minister geantwoord dat er in ons land een lange traditie bestaat van sociale concertatie en dat deze concertatie onder andere in de Centrale Raad voor het bedrijfsleven vorm krijgt. Daarom is het, aldus de minister, normaal dat bij zulke belangrijke beslissingen, waarbij ook het Parlement betrokken is, concertatie mogelijk moet zijn. Dit hoeft niet met zich te brengen dat die procedure traag zou

verlopen. Vooral bij de procedure die wordt gevolgd in buitengewone omstandigheden, — zelfs indien de medewerking van degenen die advies moeten uitbrengen en verslagen moeten voorleggen niet vlot verloopt — zou de Koning toch nog binnen anderhalve maand moeten kunnen optreden, wat een aanvaardbare termijn is om beslissingen te nemen. De minister heeft, meen ik, gezegd dat er zelfs sneller kan worden gewerkt indien er volle medewerking is van de betrokken organen.

Ook het instrument en de maatstaven — hiermee kom ik aan het derde punt — waarmee wordt gemeten om onze relatieve concurrentiepositie vast te stellen, waren aan kritische opmerkingen onderhevig. In verband met het Nationaal Instituut voor de statistiek werd in de commissie door een aantal leden herhaaldelijk opgemerkt dat dit instituut niet naar behoren functioneert.

De minister was het ermee eens dat het Nationaal Instituut voor de statistiek dringend aan een verjongingskuur toe is. Daartoe zullen de nodige maatregelen worden genomen. Dit betekent echter niet dat het instituut, zoals sommigen voorgesteld, geprivatiseerd zal worden, omdat volgens de minister en een aantal leden van de commissie het ter beschikking stellen van relevante statistische informatie aan het bedrijfsleven, aan de burger in het algemeen en aan de bewindvoerders een taak van openbaar nut is. Deze moet dus principieel door een instelling van openbaar nut worden uitgevoerd omwille van de onafhankelijkheid en de dienstverlenende functie. Dit belet niet dat de minister het advies zal bestuderen dat nu door universitaire specialisten wordt voorbereid inzake de noodzakelijke wijzigingen bij het Nationaal Instituut voor de statistiek.

Betreffende de maatstaven werden vooral drie punten naar voren gebracht. Ten eerste, inzake de energiekosten, enerzijds en de financiële kosten, anderzijds zou het niet mogelijk zijn de wijzigingen die zich in België, en eventueel ook elders, voordoen accuraat genoeg te meten om te bepalen of wij ons in een voor- of nadeelpositie ten opzichte van onze concurrenten bevinden. De minister antwoordde dat er inderdaad voor die twee maten wel sprake kan zijn van enige vaagheid, maar dat dit eigenlijk onvermijdelijk is. Hoe kan men immers de financiële indicator van de rentestand anders definiëren dan door ten minste drie maten, vermits er rentetarieven op korte, middellange en lange termijn bestaan. Het is immers moeilijk om daaruit een soort gemiddeld rentetarief te destilleren. Hetzelfde geldt voor de energiekosten. De minister heeft uitdrukkelijk in het verslag laten opnemen dat er verschillende energievectoren bestaan, dat zij zich van land tot land anders gedragen en dat daarom één enkele maat bijna onmogelijk is.

Ook het aantal referentielanden gaf aanleiding tot enige discussie. Algemeen waren de meeste leden, en ik denk ook de minister, er voorstander van om ons land steeds te vergelijken met de zeven voornaamste handelspartners. Als die in het ontwerp niet altijd mogelijk geweest is, dan is dat een kwestie van onvoldoende technische nauwkeurigheid van het statistisch materiaal. Wanneer er immers geen vergelijkingsmateriaal aanwezig is, moet men zich wel tevreden stellen met minder dan het allerbeste. Voor twee indicatoren zijn er dan ook slechts vijf referentielanden. De minister was van oordeel dat Japan en de Verenigde Staten altijd bij de vergelijking zouden moeten kunnen worden betrokken, maar dat dit niet voor alle indicatoren mogelijk gebleken is.

Een derde punt van discussie betrof het referentiejaar. In het ontwerp wordt bepaald dat alle metingen uitgaan van één enkel jaar, namelijk 1987, een recent jaar, waarin eigenlijk niet zoveel gruwelijke dingen zijn gebeurd, zodat wij niet met een vertekend beeld van start gaan. Toch verkozen sommige commissieleden met mobiele schalen te werken. Dat wil zeggen dat men voortdurend het jaar voorafgaand aan het jaar dat men bestudeert, als referentiepunt gebruikt. Dit argument werd weerlegd door het feit dat men zich niet blind mag staren op de absolute waarde van de indicatoren. De wet bepaalt klaar en duidelijk dat het er niet om gaat de waarden te vergelijken van de indicatoren, maar wel om de evolutie ervan in de tijd te volgen. Het betreft dus historische reeksen.

Het is duidelijk dat in die omstandigheden een vast beginjaar een veel kleiner relatief belang heeft bij het vergelijken van de verscheidene landen met elkaar. Bovendien heeft de minister meegedeeld dat het jaar 1987 geen fetisch jaar is, dat het niet een wet is van Meden en Perzen die voor altijd ongewijzigd zal blijven. Men zou bijvoorbeeld, na suggestie van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven, eventueel kunnen overwegen om een ander jaar of een andere manier van verrekenen te nemen.

Hetzelfde geldt ook voor de «ponderaties» van de verschillende maatstaven over de verschillende criteria. Ook daar zouden eventueel na een suggestie van de Centrale Raad in de toekomst wijzigingen kunnen worden aangebracht, die natuurlijk door de wetgever moeten worden goedgekeurd.

Inhoudelijk waren er ook opmerkingen over de sectoriële en regionale dimensie van de metingen en over het kwaliteitsaspect van de dimensies die in het wetsontwerp voorkomen. Het zijn natuurlijk uitermate gevoelige dimensies die hier werden aangehaald. Inzake de sectoriële aspecten waren er een aantal commissieleden die terecht de opmerking hebben gemaakt dat het ontspreiden van een bepaalde sector soms erg belangrijk kan zijn voor de nationale economie in haar geheel, maar vermits de maatstaven algemeen zijn en niet sectorgericht, eventueel een belangrijke verschuiving aan de aandacht zou kunnen ontsnappen. De minister heeft daarop geantwoord dat indien een verschuiving in één sector massaal zou optreden, zulks zou worden vertaald in de verschillende indicatoren zodat het toch op een of andere manier zou worden opgemerkt. Niets in de wet belet echter dat wanneer er een wijziging optreedt in de indicatoren — en wanneer de wetgever bevestigt dat er iets aan het gebeuren is — de Koning maatregelen treft die eerder op één bepaalde sector dan op een andere zullen ingrijpen, zodat er toch een sectoriële aanpak mogelijk is.

Wat de regionale dimensie betreft, heeft de minister geen of weinig ruimte gelaten. Met behoud van de Belgische economische-monetaire unie is, ook na de regeling voor de Gewesten, de voortschrijdende gewestvorming en de regionalisering dus, een duidelijk algemeen aanvaard standpunt. Het leidmotief daarbij is dat de elementen die voor meting en voor ingrepen worden aangewezen, volgens de minister voor 95 pct. tot de nationale tronk blijven behoren en dus niet voor regionale opsplitsing vatbaar zijn. Er zullen alleen niet-regionale verschillen worden gemeten en bij het nemen van maatregelen inzake loonkosten, energiekosten, financiële kosten en structurele determinanten zullen wij ons beperken tot nationale maatregelen, die over het hele grondgebied dezelfde zullen zijn.

De minister ging akkoord met de opmerkingen over de kwalitatieve dimensie. De kwalificatie van het personeel in onze bedrijven is natuurlijk een factor die de concurrentie beïnvloedt. Onze aanwezigheid op de exportmarkten is uiteraard van zeer grote betekenis en zal onze concurrentiepositie dus mede bepalen.

Zo is ook de faam van onze producten in het buitenland een niet te versmaden factor.

Hoewel hierover niet direct sprake is in het wetsontwerp, meende ik toch te verstaan dat de minister dacht dat via artikel 6, dat handelt over de structurele determinanten zoals de investeringen, dit soort factoren aan bod komen. Zo is bijvoorbeeld de stijging van de produktiviteit door verhoging van de investeringen zeker een kwalitatief aspect, waardoor de faam en de kwaliteit van onze producten zal worden beïnvloed.

Andere reeksen van vragen betroffen de Europese context van het wetsontwerp.

Ten eerste, wat zal er gebeuren na 1992? Zullen wij dan nog concurrentiebeschermende maatregelen mogen nemen? Is de eenheidsmarkt niet tegengesteld aan de bescherming van een partner?

Ten tweede, moeten wij na 1992 de andere EG-landen nog als buitenland beschouwen? Wordt de hele EEG door de gemeenschappelijke grenzen in feite niet één binnenland en is het dan nog zinvol te spreken over concurrentie met onszelf?

Ten derde, hoe zit het met dat typisch Belgisch probleem van de sociale bescherming die in ons land zeer groot is? Remt die sociale bescherming onze concurrentiepositie niet af bij contacten met andere Europese landen, waar die bescherming niet zo groot is?

De minister antwoordde, bijgevallen door leden van de commissie, dat het een prioriteit van de Belgische regering moet zijn, aan de Europese economische dimensie ook een sociale dimensie toe te voegen. Wij moeten onze sociale bescherming trachten te exporteren en ervoor zorgen dat er op Europees vlak een sociale eenheidscode ontstaat, zodat deze factor die de concurrentie onder de verschillende Europese landen zou kunnen vertekenen, wegvalt. Degenen die met ons buitenlands beleid in Europees verband bezig zijn, moeten zich van deze belangrijke taak bewust zijn.

Of Europa na 1992 nog buitenland zal zijn voor ons, daarover moeten wij volgens de minister niet dromen. Ook na 1992 zullen er nog sporen blijven van de trafiek tussen de diverse Europese landen. Wij kunnen grote verwachtingen koesteren voor de toekomst, maar de eerste jaren zal er allicht nog concurrentie bestaan onder de Europese landen.

En dan was er de reeks vragen over de mogelijkheid om nog verdere maatregelen te treffen en over een eventuele tegenstrijdigheid van concurrentiebevorderende maatregelen met het Verdrag van Rome. De minister was hier zeer formeel, toen hij zegde dat wat wij doen, net het omgekeerde is van protectionisme.

Protectionisme is de import uit andere landen beletten. Wat wij doen is integendeel ervoor zorgen dat de handelsstromen onder de landen nog vrijer, en vanuit ons oogpunt, nog gemakkelijker kunnen verlopen. Het ontwerp is dus concurrentiebevorderend en net het tegengestelde van protectionisme.

De heer Dierickx. — Niet alle leden in de commissie gingen daarmede akkoord, mijnheer Moens.

De heer Moens. — Inderdaad, mijnheer Dierickx, niet alle leden in de commissie waren het daarmee eens. Ik breng evenwel verslag uit over het geheel van wat er in de commissie werd gezegd. Ik meen dat de meeste leden van de commissie voor dit argument gevoelig waren.

De heer Op 't Eynde. — U kan er niet mede akkoord gaan, mijnheer Dierickx, maar het staat in het verslag.

De heer Moens. — Er waren opmerkingen in verband met de mogelijkheid voor de Koning om op te treden wanneer interne factoren wijzigen. De minister heeft geantwoord dat dit kon voor de gewone procedure waar met veranderingen in het Belgisch binnenlands economisch gedrag rekening wordt gehouden. Er mogen echter uitsluitend externe factoren in aanmerking worden genomen om de buitengewone procedure van de wet in werking te stellen, zij het meer dan alleen devaluaties. Een belangrijke crisis in de bevoorrading of belangrijke prijschommelingen van de grondstoffen zouden ook ressorteren onder de factoren van buitenlandse oorsprong, bedoeld bij de wet.

Het stokpaardje van de voorzitter van de commissie is de theorie van « de stok achter de deur ». Sommige leden waren het met de voorzitter van de commissie eens dat deze zij het nuttige wet misschien nooit zal worden gebruikt en alleen maar een rol zal spelen van stok achter de deur, een soort van dreiging boven het hoofd van de sociale partners om ervoor te zorgen dat zij tot overeenkomsten komen opdat er door ingrijpen van de regering groter onheil wordt voorkomen.

De voorzitter van de commissie verdedigde de-stok-achter-de-deur-theorie met nog een ander standpunt. Deze wet is pas na zoveel adviezen en onder zoveel invloeden tot stand gekomen en men heeft rekening gehouden met zoveel belangen dat ze uiteindelijk geen enkel nut heeft, omdat de belangen zo tegenstrijdig zijn en de procedures zo ingewikkeld dat ze tot inertie leiden.

De minister heeft daarop geantwoord dat men deze theorie niet te ver mag doortrekken en dat het hem zou plezieren geen maatregelen te moeten nemen omdat de sociale partners, de patroons en de syndicaten, wel zo verstandig zouden zijn zelf de nodige aanpassingen te doen. Het is evenwel zijn vaste overtuiging, wanneer nodig, wel degelijk gebruik te maken van de wet.

Een volgende opmerking had betrekking op een zinsnede uit het regeerakkoord waarin staat dat er in ons land gedurende de huidige regeerperiode een sociaal moratorium in acht moet worden genomen. Dat wil zeggen dat de minimumlonen en de sociale uitkeringen ten minste gedurende de huidige regeerperiode niet meer mogen worden aangevochten. Volgens de tekst van de wet kan echter wel in de loonvorming worden ingegrepen, zodat een schijnbare tegenstrijdigheid ontstaat.

De minister heeft uitdrukkelijk geantwoord dat het niet in de bedoeling ligt aan de minimumlonen en aan de sociale uitkeringen te raken. Dat impliceert echter niet dat men, wanneer nodig, op generlei wijze in de loonvorming zal ingrijpen.

Een laatste reeks opmerkingen gingen over het prijsbeleid. Als men veranderingen aanbrengt in de lonen, komt onmiddellijk de koopkracht van de bevolking in het gedrang. Vele leden vroegen zich af of men de prijzen voldoende onder controle zou kunnen houden.

De minister heeft geantwoord dat dit zou gebeuren en dat hij oog had voor dit probleem. Hij zou het prijsverloop nauwkeurig volgen en geen ontsporingen dulden. Maar dit impliceert volgens hem niet dat hij een strak en bureaucratisch prijsbeleid moet voeren. Hij overweegt integendeel een soepel prijsbeleid en zal, met het oog daarop, in het voorjaar van 1989 een wetsontwerp bij het Parlement indienen.

De meeste leden van de commissie hebben zich klaarblijkelijk door de argumentatie van de minister laten overtuigen, want zowel de artikelen als het geheel van het ontwerp werden met 14 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Dit geldt ook voor artikel 11 dat niet met 16 stemmen werd aangenomen, mijnheer Hatry, zoals het verkeerdelijk in de Franse tekst van het verslag staat.

De commissie heeft eveneens een tegenproef gedaan. Samen met het ontwerp werd immers het voorstel van wet van de heer Buchmann en van mevrouw Herman aanhangig gemaakt. Hun voorstel had dezelfde doelstellingen, maar stelde andere middelen voor. Er waren 14 stemmen tegen, bij 3 onthoudingen. Het voorstel werd aldus verworpen. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, tout d'abord, je voudrais féliciter le rapporteur qui avec beaucoup d'intelligence et de sens des nuances, a présenté les débats tels qu'ils se sont réellement déroulés. Je ne lui ferai pas grief, en tout cas, de certaines petites imperfections qu'il a lui-même soulevées.

En effet, s'il est fait mention à certains endroits du rapport d'une unanimité, j'estime que cette dernière reflète, non pas le vote réel, mais le bon esprit de concertation et d'entente de la commission à l'égard de ce projet. C'est dire que la commission a largement adhéré à l'ensemble des idées formant la base de ce projet de loi qui vise à sauvegarder la compétitivité du pays.

Ce projet de loi est, en réalité, la conséquence de l'absence totale dans les années 70 d'instruments qui auraient permis, à ce moment, d'éviter les dérapages catastrophiques pour la santé économique et sociale du pays. Ces dérapages ont découlé d'un ensemble de facteurs dont certains étaient extérieurs à l'économie belge: le dérapage des prix de matières premières et de l'énergie, l'inflation assez généralisée, et d'autres, intérieurs à l'économie du pays.

Je veux souligner, en cette matière en particulier, la mauvaise qualité du diagnostic qui fut porté à ce moment-là, sur la situation internationale et nationale et, par ailleurs, l'absence de volonté politique du gouvernement de cette époque de porter remède aux accès de fièvre, aux dérapages, aux situations graves

dans les relations entre le monde du travail et les entreprises, ainsi qu'au déséquilibre dans celles de l'économie belge avec l'étranger. Je rappelle les trois conditions essentielles sur lesquelles peut se fonder une action efficace: premièrement, des éléments extérieurs particulièrement graves; deuxièmement, la compréhension tant par les autorités politiques que par les interlocuteurs sociaux du problème qui se pose; troisièmement, la volonté d'y porter remède.

Si à ces trois facteurs avait été associée dans les années 70 une législation telle que celle qui nous est soumise aujourd'hui, nous aurions pu éviter les expériences douloureuses des années 1980, 1981, 1982 et suivantes, dont nous devons poursuivre encore aujourd'hui l'assainissement.

Cela signifie que, sur le plan des principes, l'opposition ne formulera pas d'objection. Nous sommes favorables à une législation de ce genre, suivant d'ailleurs très largement en cela le monde des entreprises de Belgique. Si quelques *outsiders* estiment qu'elle est superflue, il est clair que l'approbation est générale à l'égard de la sauvegarde de la compétitivité, tant de la part des organisations régionales et nationales que des entreprises. Du côté des syndicats, on est peut-être moins positif. Cependant, je suis convaincu que, dans des circonstances analogues, on se comporterait de la même façon que les entreprises s'il fallait — qu'à Dieu ne plaise! — revivre une expérience désastreuse comme celle que nous avons vécue entre la fin des années 70 et les années 1981 et 1982.

Cependant, même si une unanimité se dessine quant à l'utilité d'un tel projet fondé sur des principes, sur une volonté politique et sur une technique de réalisation qu'il est censé fournir, il faut bien reconnaître que les gouvernements en place entre fin 1981 et aujourd'hui ont adopté des techniques qui ne sont pas exactement celles que ce projet de loi veut soumettre au Parlement. Il s'agit là de notre principale critique.

En effet, dans la mesure où la compétitivité devait être sauvegardée au cours de cette période, les critères qui ont été à la base de l'action politique étaient passablement différents de ceux retenus dans le projet.

A mon sens, ces critères doivent être simples, aisés à constater et peu contestables de la part de tous les opérateurs économiques et sociaux du pays. Je pense à la mesure d'un niveau de salaire, d'un coût salarial, d'un coût à l'unité produite. Tous ces éléments ne sont pas discutables et retrouvent leur équivalent dans d'autres pays de la Communauté européenne ou chez certains autres de nos concurrents, comme le Japon et les Etats-Unis. Il s'agit donc de critères simples et peu contestés.

De plus, ils doivent être rapidement disponibles et ne doivent pas dépendre de statistiques annuelles pour être enregistrés et pour que leur pertinence et leur conformité avec les prévisions soient constatées.

Enfin, un lien doit exister avec la compétitivité ainsi qu'une possibilité pour le gouvernement d'y porter remède. Ce dernier point est une condition essentielle. Si, par exemple, la relation entre le franc belge et le prix de l'or sur le marché international était placée dans une formule de ce genre — heureusement ce n'est pas le cas — le gouvernement ne disposerait que d'éléments extrêmement périphériques pour influencer la situation, par la manipulation du taux d'intérêt, par des dévaluations ou toute opération similaire. Il est heureux de constater qu'on ne recourt pas à des critères de ce type, je tiens à le souligner.

Cependant, le procédé que le gouvernement en place de 1982 à 1987 a utilisé pour juger de la compétitivité était beaucoup plus lié au triple impératif que je viens de décrire. C'est là que je situerai, au point de vue technique, la principale critique, que l'opposition peut formuler à l'égard du projet gouvernemental.

En quoi le gouvernement propose-t-il des solutions qui ne sont ni simples ni rapides ni de nature à être influencées par son action? Je le démontrerai dans la suite de ma démonstration.

Le critère clé est la performance à l'exportation. Ce sont ces marchés qui nous offrent le plus de possibilités d'enregistrer les dérapages et de constater la perte de notre compétitivité.

Cependant, reconnaissons aussi que la statistique à l'exportation, comme d'ailleurs la concurrence sur le marché intérieur belge des fournitures qui proviennent de nos partenaires de la Communauté européenne, subiront un solide revers dans les prochaines années, surtout après 1992, quand l'enregistrement statistique risque d'être considéré par certains de nos partenaires comme une entrave technique aux échanges. C'est déjà le cas actuellement en ce qui concerne, par exemple, certains enregistrements statistiques avec le Luxembourg et les Pays-Bas ou éventuellement les régimes de licence que nous avons maintenus dans certains cas à des fins statistiques, et même lorsque toutes les licences sont accordées et qu'aucun refus ni retard n'est enregistré à ce sujet.

Nous sommes donc d'accord avec ce premier critère mais une hésitation subsiste, pour nous, quant à la possibilité de voir maintenir valablement cet enregistrement de nos exportations au-delà d'une certaine date. Ce critère à l'exportation nous paraît satisfaisant bien qu'une certaine inquiétude subsiste pour l'avenir.

Le deuxième critère concerne les salaires. Il est clair que c'est l'élément qui durant la période couvrant les années 70 jusqu'au début des années 80, a constitué l'amorce de notre dérapage. Je ne pense pas que beaucoup de personnes objectives pourront nier que cet élément salarial a engendré de nombreux accidents. Les gouvernements de 1982 à 1988 ont d'ailleurs basé, sur ce seul critère, leur mesure des facteurs de compétitivité.

Viennent ensuite les deux critères sur lesquels nous émettons les réserves les plus sérieuses: d'une part, le critère énergétique et, d'autre part, le critère relatif aux coûts financiers.

Les documents qui, depuis plusieurs années, ont été élaborés par les partenaires sociaux, au sein du Conseil central de l'économie, ont largement critiqué les mesures d'enregistrement en matière d'énergie. Ces critiques n'ont pas été provoquées par le fait qu'il n'est pas possible de trouver des statistiques relatives à l'énergie car, au contraire, en cette matière, je crois qu'il y a surabondance. Il y a cependant un double handicap. Le premier résulte du fait qu'on trouve des statistiques de types différents; elles peuvent, en effet, se rapporter au charbon, au gaz à l'électricité ou au fuel.

Par ailleurs, dans ce domaine, il est extrêmement difficile de fixer une mesure globale de l'indice de l'énergie tout simplement parce que le schéma de consommation est totalement différent dans chacun des pays industrialisés occidentaux. La consommation d'électricité nucléaire de la France et de la Belgique, par exemple, atteint entre 60 et 70 p.c. de la consommation totale d'énergie électrique; par contre, les Pays-Bas ne consomment pratiquement que du charbon, du pétrole et du gaz. Dans d'autres pays, une autre structure encore, à prédominance hydroélectrique, par exemple, peut être utilisée.

Quant aux sources d'énergie, la pondération varie donc très fort d'un pays à l'autre.

En second lieu, il faut également reconnaître que, dans la mesure où les tarifs jouent un rôle, ils sont évidemment modulés selon la politique pratiquée dans chaque pays. Dans certains pays, nous trouvons des tarifs progressifs; dans d'autres, on pratique des tarifs dégressifs; dans d'autres encore, les tarifs sont linéaires et constant quel que soit le niveau de la consommation.

Par conséquent, lorsque l'on compare, par exemple, un consommateur industriel à différents niveaux de consommation, on trouve des niveaux de prix et de coûts, pour les entreprises, qui sont radicalement différents de pays à pays même si la source de production de l'électricité ou du charbon, par exemple est la même.

J'aborderai, en troisième lieu, en matière d'énergie, un problème qui évolue de façon radicale. Tout à l'heure, j'ai dit, parlant de l'énergie, à long terme, que ce genre de mesure n'était pas dépendante du gouvernement. Elle l'est toujours cependant encore aujourd'hui, parce que notre fiscalité indirecte relève de l'Etat national. Les accises sont ainsi, dans une certaine mesure, décidées par le gouvernement national. Après 1992, si j'en crois les intentions de la Commission européenne, déjà suivie par dix

des douze Etats membres, un gouvernement ne disposera plus des moyens nécessaires pour influencer le prix de l'énergie, que ce soit par une politique des tarifs, qui serait contraire aux règles de la Communauté, en matière d'obstacles techniques aux échanges, ou par sa fiscalité indirecte, qui sera harmonisée, en matière de TVA, et identique dans tous les pays, en matière de droits d'accises.

Pourquoi dès lors inclure cet indicatif dans l'indice de compétitivité, si ce n'est pour affaiblir le poids du premier indicatif, celui des salaires, au sujet duquel les interlocuteurs sociaux et le gouvernement peuvent jouer un rôle important ?

Par conséquent, c'est pour « noyer le poisson » — pour employer une expression vulgaire — que les coûts énergétiques ont été repris dans la combinaison, alors qu'il est déjà très difficile maintenant, et qu'il sera impossible après 1992, de les influencer.

En ce qui concerne les coûts financiers, les interlocuteurs sociaux ont écrit de nombreuses pages de commentaires pour démontrer, qu'en ce domaine, il n'existait rien de commun avec les pays avec lesquels nous souhaitons nous comparer. Ils ont effectivement raison.

En effet, ce n'est pas le gouvernement qui conditionne nos taux d'intérêt. S'il pouvait suivre ses intentions, les taux d'intérêt seraient équivalents à ceux de la Suisse ou de la république fédérale d'Allemagne ou même, encore inférieurs à ces derniers. Des taux favorables sont, en effet, de nature à favoriser l'expansion économique, à provoquer des investissements additionnels et à créer l'emploi pour les années à venir.

Pourquoi le gouvernement ne se laisse-t-il pas inspirer par cet aspect de son objectif, à savoir un emploi aussi développé que possible ? Parce qu'il est obligé de défendre sa monnaie contre d'autres monnaies de pays qui ne recherchent pas obligatoirement le même objectif politique fondamental.

En Allemagne, la lutte contre l'inflation constitue une priorité absolue et les taux d'intérêt sont parfois relevés, sans raison immédiate, dès que l'on soupçonne le risque d'une légère augmentation des prix intérieurs.

Lorsque la Banque nationale de Belgique a ajusté récemment, en accord avec le gouvernement, deux fois à concurrence de 0,25 p.c., son taux d'escompte, c'est par nécessité, c'est parce qu'elle estime qu'à défaut d'agir en ce sens, il y aurait un risque pour le maintien, dans les limites imposées par les taux pivots du système européen, de la place du franc belge dans la structure de ce système.

Le gouvernement veut-il réaliser la quadrature du cercle ? Veut-il à la fois poursuivre des objectifs de plein et de meilleur emploi et ceux de défense du franc belge contre les attaques dont il risque d'être l'objet ? Poser la question, c'est y répondre.

Le gouvernement est tenu, par ses engagements monétaires, de s'aligner sur les taux d'intérêts de nos grands voisins, s'il ne veut pas suivre une pente sur laquelle personne ne veut s'engager. Il doit, dans une certaine mesure, s'aligner sur le *Deutsche Mark*, sur le florin, sur les parités entre le dollar et le *Deutsche Mark*. Il ne dispose d'aucune liberté, en cette matière. S'il pouvait influencer les coûts financiers, il le ferait de façon positive, mais les données internationales lui dictent son comportement.

Dans ces conditions, comment voulez-vous, monsieur le ministre, que soit crédible l'insertion des coûts financiers dans les critères que vous estimez susceptibles d'influencer la compétitivité du pays. Ce n'est pas crédible, pas davantage que ne l'est l'insertion du coût de l'énergie.

Par contre et bien qu'il ne s'agisse pas d'objectifs à court terme, je me réjouis de ce que vous ajoutiez dans votre formule les deux critères combinés que sont, d'autre part, la recherche et le développement et, d'autre part, la formation brute de capital dans les entreprises et, en particulier, dans l'industrie. Il s'agit de critères intéressants, à propos desquels cependant l'information — et c'est une autre faiblesse que je dénonce — n'est pas diffusée très rapidement. En matière de recherche et

de développement, des bilans annuels sont certes établis, mais il faut parfois attendre plusieurs années avant que l'OCDE publie les chiffres. Comme vous avez affirmé que votre objectif était d'être rapide, il faut bien constater que les chiffres de l'OCDE, relatifs à la part de la recherche et du développement, dans les dépenses des entreprises ou par rapport au produit national brut, nous parviendront comme moutarde après dîner, c'est-à-dire beaucoup trop tard.

En ce qui concerne la formation brute de capital, je reconnais volontiers que les statistiques de la TVA sont disponibles assez vite et que l'exonération des biens d'investissements permet un enregistrement rapide. Il s'agit dès lors d'un poste intéressant. L'affaiblissement de l'investissement constitue une des caractéristiques que présentent les économies à la dérive. Aux Etats-Unis, par exemple, on a actuellement tendance à oublier que la balance extérieure, et le déficit des finances publiques ne sont pas les seuls éléments en cause mais qu'il faut prendre en considération l'affaiblissement de l'épargne des Américains et de l'investissement intérieur.

Le critère « recherche et développement » que vous avez inséré dans votre formule ne nous satisfait pas non plus car les informations sont disponibles trop tardivement. Par contre, le critère — qui est associé au précédent — de l'investissement est intéressant mais a le défaut d'être très partiel puisqu'il ne constitue, en fait, qu'un demi-critère. A mon avis, cela ne vous permettra pas de répondre à l'objectif de simplicité, de rapidité et d'action efficace qui doit être poursuivi.

Je dirai, en conclusion, que l'exportation est l'élément qui doit avoir pour effet le déclenchement de l'opération « sauvegarde de la compétitivité ». Quant au coût salarial, il est, en tant que variable indépendante, le seul critère qui puisse remplir les conditions de simplicité, de rapidité et d'efficacité tant de l'action publique, que privée. Je regrette de devoir dire que les autres critères — que je qualifierais d'avancées — ne sont que de la fumée. Il est peut-être agréable d'en faire mention auprès des interlocuteurs sociaux, mais ils ne correspondent en rien à l'instrument dont vous avez besoin.

J'en ai ainsi terminé, monsieur le ministre, avec les commentaires que m'inspiraient ces critères.

En commission, nous avons également émis quelques observations en ce qui concerne d'autres aspects tels que, par exemple, la procédure.

La procédure normale de constatation de la compétitivité nécessite six opérations successives et s'étend sur une période de près de six mois. Je ne pense pas que ce soit au gouvernement qu'incombe l'origine de cette procédure puisque celle-ci est en fait pratiquée au Conseil central de l'économie qui, depuis des années, accomplit cette tâche. Le gouvernement s'est contenté de faire figurer, dans une loi, cette méthode, qui permet simplement aux interlocuteurs sociaux d'échanger des propos intéressants au sujet de certains aspects de la politique économique et sociale du pays. La seule innovation apportée par le gouvernement peut être trouvée dans la procédure exceptionnelle, qui, elle, est rapide et originale.

Néanmoins, tout en reconnaissant que c'est un élément positif, je dirai quand même que le seul critère mis en place, par le gouvernement, pour déclencher cette procédure, est le critère dit extérieur.

Au sein du système monétaire européen ou au sein du système de Bretton Woods — appelons-le ainsi bien qu'il ne corresponde absolument plus aux structures mises en place en 1944 — ce critère extérieur pourrait consister en un changement de parité du franc belge ou en un ensemble de changements de parités, par exemple dans le système monétaire européen. Cependant, le gouvernement n'a rien prévu pour lutter contre des dérapages pouvant résulter, par exemple, de la surchauffe de l'économie due à un maximum d'emplois occupés. A l'allure actuelle, en effet, bientôt aucun chômeur masculin qualifié, entre 21 et 60 ans ne sera disponible. D'une certaine façon, je pourrais m'en réjouir, mais cela comporte aussi un caractère inquiétant de ne plus disposer de main-d'œuvre disponible pour toute une série de fonctions qualifiées. Un tel critère « intérieur » n'est donc

pas inclus parmi les éléments pouvant déclencher l'opération exceptionnelle de sauvegarde de la compétitivité.

Donc, sur ce terrain, le gouvernement n'a pas mis en place les instruments nécessaires. Imaginons que demain il augmente massivement la fiscalité, par exemple, en trois étapes. Actuellement, il ne le fait pas massivement, mais procède par petites touches, mais trois petites touches peuvent constituer beaucoup puisque seront augmentées, trois années de suite, les accises pour essayer en fin de compte de rattraper au moins autant, sinon plus que ce que dont l'impôt des personnes physiques a été réduit pour nos concitoyens. Incontestablement, nous arrivons à une situation où trois chocs successifs, incorporés dans l'index — cause intérieure, monsieur le ministre — pourraient justifier aussi le déclenchement de la procédure accélérée.

Je ferai encore une petite incidente avant de terminer. Il est extraordinaire d'avoir constaté en commission que l'un de ces fameux critères, que le gouvernement a cherché à insérer dans sa formule — le fameux critère de l'énergie, de l'insuffisance de la compétitivité, en matière d'énergie, en Belgique — n'aurait même pas été affectés par un choc pétrolier analogue à ceux de 1973/1974 ou de 1979/1981. Pourquoi? Mais parce que tous les coûts énergétiques auraient bougé simultanément dans tous les pays dans le même sens alors que même se seraient trouvés multipliés par vingt, en huit ans, entre 1973 et 1981 ces coûts énergétiques!

Nous aurions été en apparence, parfaitement compétitifs, au point de vue de ce critère des coûts énergétiques puisque tous nos partenaires voyaient leurs coûts énergétiques augmenter de façon parallèle. La chose oubliée, ce faisant, sont les répercussions qui, par exemple, en Belgique et en Italie où tout, dont les rémunérations, est ou était lié à l'indexation du coût de la vie, allaient faire bouger d'autres critères qui, eux, sont de bons critères, comme les salaires.

Mais le critère énergétique que vous vous êtes échiné, monsieur le ministre, avec beaucoup de talent et de conviction, à défendre au sein de la commission, je le regrette, mais il n'aurait même pas reflété le choc pétrolier de 1973/1974, ni celui de 1979/1981. C'est dire combien il eut été inutile d'insérer cet instrument à l'intérieur de votre norme de compétitivité, puisqu'il n'aurait pas dérapé. Il aurait provoqué le dérapage des salaires, mais cela c'est un autre critère.

C'est donc ce dernier que je préconise que l'on maintienne seul comme instrument de mesure, pour des raisons de simplicité, de rapidité et de possibilité d'action des interlocuteurs sociaux et du gouvernement.

Tels sont les commentaires que l'opposition libérale formule à l'égard de votre projet. Bien sûr, c'est mieux que rien, nous en convenons volontiers avec vous, mais ce n'est certainement pas assez, en fait, ce n'est pas grand-chose.

En outre, ce qui importe surtout, c'est la volonté politique d'appliquer la formule.

J'ai personnellement des doutes très sérieux sur le point de savoir si le gouvernement pentapartite auquel vous appartenez, monsieur le Vice-Premier ministre, désire réellement aller au-delà de la mise en place d'un instrument dont nous craignons, s'il ne fait pas de tort, qu'il ne fasse pas de bien non plus.

Je vous remercie de l'attention que vous avez bien voulu accorder à ma petite démonstration. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Hofman.

M. Hofman. — Monsieur le Président, je tiens tout d'abord à féliciter notre collègue, M. Moens, de l'excellent rapport qu'il nous a présenté. Celui-ci tient parfaitement compte, en effet, des diverses sensibilités exprimées par les commissaires lors de l'examen de ce projet de loi.

La compétitivité d'un pays est une problématique complexe qui doit être située dans le vaste contexte d'un ensemble de faits économiques, monétaires, financiers et sociaux et de mesures politiques.

En raison de cette complexité où tant des facteurs quantitatifs que qualitatifs jouent un rôle, il s'impose de procéder à une appréciation périodique de la compétitivité belge au sens le plus large ainsi que de ses déterminants.

Qui dit compétitivité dit nécessairement critères d'évaluation de la compétitivité mais également comparaison avec certains partenaires commerciaux.

Il appartiendra au Roi de fixer les modalités techniques du calcul des critères d'évaluation mais les bases de ces calculs sont et resteront ce que nous appelons simplement les statistiques.

Avant d'aborder le projet de loi en tant que tel, je souhaiterais m'arrêter quelques instants sur cet élément essentiel que sont les matériels, les bases de la comparaison, les statistiques. A cet égard, je ferai référence au Conseil central de l'économie. Le rapport de cet organisme relatif à la position compétitive de l'économie, du 30 octobre 1987, relevait déjà qu'il a été constaté à maintes reprises qu'un certain nombre de données importantes soit ne sont pas disponibles de façon permanente, soit présentent des retards considérables, soit s'avèrent difficilement interprétables, soit sont encore inexistantes.

Le même organisme a émis, le 18 octobre 1988, un avis relatif à l'amélioration des statistiques dans le domaine socio-économique. Sans entrer dans les détails, je retiendrai: les retards accusés par certaines statistiques importantes; la qualité discutable d'autres statistiques; l'inadéquation de certaines nomenclatures; et, surtout, l'absence de certaines données essentielles.

Ces manquements constituent indiscutablement autant d'entraves empêchant une appréciation correcte d'un certain nombre d'évolutions socio-économiques et de la politique à mener en conséquence.

Monsieur le ministre, vous n'avez pas attendu l'examen de ce projet de loi pour constater l'étendue des problèmes qui se posent depuis longtemps à l'Institut national de statistique. On peut se réjouir des démarches et consultations auprès des spécialistes de milieux universitaires ainsi que de la Banque nationale et du Bureau du plan, mais surtout de votre ferme intention d'établir un plan de réforme de l'INS pour le mois de février 1989.

La modernisation de cet outil m'apparaît indispensable afin, entre autres, que la mesure de la compétitivité soit la plus correcte possible.

Je constate d'emblée que le projet permettra d'éviter les abus et excès commis par le gouvernement précédent. En effet, il constitue un texte fondamental qui assure le renouveau de nos institutions parlementaires; le gouvernement ne pourra plus, comme par le passé, intervenir en matière de salaires, en dehors de tout cadre et sans concertation, par le biais des pouvoirs spéciaux.

Je m'attarderai à quatre caractéristiques.

Premièrement, les critères exprimés en indices d'évolution seront comparés aux évolutions observées chez chacun des principaux partenaires commerciaux de la Belgique, étant entendu que l'agrégation sera effectuée en fonction de leur importance relative comme concurrents de notre pays. Le coefficient de pondération reflétant la structure géographique des exportations de l'UEBL est ici un élément essentiel.

Deuxièmement, la compétitivité n'était précédemment exclusivement menacée qu'à la suite de l'évolution négative du coût du travail par personne occupée. Dès demain, seront également pris en compte: les performances à l'exportation, les coûts financiers et énergétiques, la formation brute de capital fixe et

des dépenses en recherche et développement du public et du privé.

Troisièmement, une procédure stricte est mise en place qui prend en compte les interlocuteurs sociaux et le Parlement. La concertation sociale est une riche tradition dans notre pays.

*M. Erdman, vice-président,
prend la présidence de l'assemblée*

Il était indispensable de maintenir les procédures de concertation.

En outre, deux clignotants doivent passer au rouge pour permettre l'enclenchement de la procédure et le gouvernement se voit ici reconnaître un pouvoir d'appréciation qui permettra d'éviter les effets négatifs de modifications automatiques non représentatives.

Enfin, ce n'est qu'à la suite d'un vote des deux Chambres constatant que la compétitivité est menacée que le Roi peut prendre une série de mesures indiquées dans le présent projet.

Quatrièmement, les mesures temporaires que le gouvernement est autorisé à prendre après le feu vert des Chambres concernent désormais tous les types de revenus et non plus seulement les salaires et, de plus, des actions dans d'autres directions que les revenus sont également prévues.

Ce projet de loi de sauvegarde de la compétitivité du pays, pierre angulaire de notre dispositif de lutte anticrise, permettra, en prenant rapidement les mesures préventives nécessaires, d'éviter un nouvel emballement de notre économie.

Je voterai donc le projet non seulement parce qu'il est nécessaire, mais aussi parce qu'il porte la marque de la présence socialiste au gouvernement. Cette loi d'habilitation ordinaire n'est en rien comparable avec les pouvoirs spéciaux. Elle constituera un carcan pour tout gouvernement futur sans participation socialiste. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Schellens.

De heer Schellens. — Mijnheer de Voorzitter, het concurrentievermogen van een land vormt een dynamisch en complex probleem, waarbij een groot aantal kwantitatieve en kwalitatieve factoren komen kijken.

Tot de kwantitatieve elementen behoren de factoren, die invloed hebben op de produktiekosten, de rentetarieven, de energieprijzen, het loonpeil, de fiscale en de parafiscale druk.

De kwalitatieve aspecten omvatten meer bepaald de omschrijving en de karakteristieken van de produkten, de organisatie van de promotie en van de dienstverlening. Daarin zijn tevens begrepen het opleidings- en bekwaamheidsniveau van de bedrijfsleiders, het personeel en de arbeidsorganisatie. De overheid, de sociale gesprekspartners en de verantwoordelijken in elke onderneming dragen ieder een deel van de verantwoordelijkheid voor de factoren, die invloed hebben op het concurrentievermogen.

De vrijwaring van het concurrentievermogen is een fundamentele behoefte van onze economie, die in sterke mate op het buitenland is gericht. De totstandkoming van de Europese arbeidsmarkt geeft aan deze doelstelling een nog grotere betekenis. De sociale gesprekspartners hebben herhaalde malen, en meer bepaald bij het sluiten van interprofessionele akkoorden, uiting gegeven aan hun gemeenschappelijke bezorgdheid ter zake. Het wetsontwerp ligt in de lijn van de werkzaamheden die sinds een aantal jaren door de Centrale Raad voor het bedrijfsleven op het gebied van het concurrentievermogen zijn ontwikkeld.

In feite is dit ontwerp beter dan de andere uit de periode 1985-1986, om verschillende redenen. Het Parlement wordt niet meer uitgeschakeld zoals bij de bijzondere machten, aangezien het drie keer optreedt. In dit ontwerp gaat dus economische doeltreffendheid gepaard met parlementaire controle. De sociale gesprekspartners worden niet meer buitenspel gezet, want het

ontwerp bepaalt dat er overleg wordt gepleegd tussen patronaat en vakbonden om de diagnose te kunnen maken van het concurrentievermogen en om de juiste maatregelen te kunnen treffen, ook in buitengewone omstandigheden.

Voortaan zal de Centrale Raad voor het bedrijfsleven, waarvan de rol versterkt wordt, halfjaarlijkse adviezen uitbrengen over het concurrentievermogen. Voor de toepassing van de huidige tekst moet men zich geen zorgen maken, zelfs niet in het geval van een regeringswisseling. Een correcte toepassing van het mechanisme moet mogelijk zijn.

De Vlaamse socialisten zullen dit wetsontwerp goedkeuren en hopen dat in de komende jaren het concurrentievermogen van onze ondernemingen niet zal worden bedreigd, zodat de mechanismen waarin dit wetsontwerp voorziet niet in werking moeten worden gesteld. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Capoen.

De heer Capoen. — Mijnheer de Voorzitter, met de eenmaking van de Europese markt voor de deur, is een bijzondere zorg voor de vrijwaring van het concurrentievermogen in een land met een open economie ten eerste verantwoord.

Daar het concurrentievermogen wordt bepaald door een complex samenspel van de meest uiteenlopende factoren, is het niet mogelijk een nauwkeurige en sluitende definitie te geven, laat staan een objectieve evaluatie te maken, van de wisselende invloeden van die factoren op het geheel van het concurrentievermogen.

De voorgestelde formule en procedures voor de meting en eventuele bijsturing van het concurrentievermogen zijn voor kritiek vatbaar, zowel inzake de gekozen parameters als inzake de aangenomen referentiepunten. Voor dit aspect van het ontwerp beperken wij ons tot de vaststelling dat het hier gaat om een dynamisch en complex geheel dat permanent moet worden bijgestuurd en geactualiseerd, wil men er een doeltreffend instrument van maken. Er zal trouwens heel wat werk op de plank zijn wanneer we het Nationaal Instituut voor de statistiek voor het uitvoeren van dit ontwerp bruikbaar willen maken.

Wat het meest opvalt en ons aangenaam verrast is dat er in vergelijking met vroegere wetten voor het herstelbeleid en het concurrentievermogen, in dit ontwerp bijzonder veel belang wordt gehecht aan de kwalitatieve aspecten om het concurrentievermogen te bepalen.

Rekening houdend met de hoge levensstandaard, de sterk uitgebouwde sociale voorzieningen en het ontbreken van noemenswaardige grondstoffen en energiebronnen, is het concurrentievermogen het enige terrein waarop er in normale omstandigheden voldoende bewegingsruimte is om doeltreffend te sleutelen aan de concurrentiekracht.

Het aandeel van de arbeidskosten in de toegevoegde waarde is en blijft de belangrijkste graadmeter voor het concurrentievermogen omdat deze maatstaf de rentabiliteit en de productiestructuur van onze bedrijven weergeeft.

Door het gevoerde beleid ten aanzien van de zogenaamde nationale sectoren, door onze achterstand inzake inspanningen voor onderzoek en ontwikkeling en door de conservatieve houding ten opzichte van de nieuwe technologieën zijn de noodzakelijke investeringen voor het aanpassen van het productieapparaat en de vernieuwing van de industriële structuren te lang uitgebleven zodat ons produktieaanbod onvoldoende beantwoordt aan de huidige marktvereisten.

De samenstelling van ons exportpakket is en blijft te weinig gediversifieerd en te traditioneel. Met ongeveer 50 pct. half-fabrikaten en eenvoudige produkten blijven onze export en dus onze concurrentiepositie in de gevaarzone. Dat het hierbij vooral gaat om energie- en grondstofintensieve produkten waarvan de vervaardiging meestal gepaard gaat met een grote milieu-belasting, maakt ons des te kwetsbaarder.

De heer Swaelen treedt opnieuw als voorzitter op

De specialisatiegraad van onze verwerkende nijverheid ligt onder het Europees gemiddelde dat, op zijn beurt, ver achterop ligt ten opzichte van de Verenigde Staten en Japan.

Vele zogenaamde nieuwe industrielanden slagen er steeds meer in om ons te overtreffen inzake aanbod van hoogstaande uitrustingsgoederen en verfijnde apparatuur.

Dit alles maakt duidelijk dat de vrijwaring, beter nog de versterking van onze concurrentiepositie, moet worden gezocht in kwaliteit, toegevoegde waarde en specialisatie. Daarvoor is een industrieel beleid nodig dat voortdurend streeft naar vernieuwing, herstructurering en toekomstgerichte produkten.

De wet tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen mag dus niet worden uitgebouwd tot een defensief wapen om zieke en achterhaalde sectoren te beschermen, maar moet integendeel via geregelde evaluatie van onze concurrentiepositie uitgroeien tot een instrument dat de industriële vernieuwing bevordert en aanmoedigt.

Tenslotte mag de toepassing van deze wet in geen enkel geval leiden tot de bevoogding van het industrieel beleid dat voortaan een exclusieve bevoegdheid is van de Gewesten. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anthuenis.

De heer Anthuenis. — Mijnheer de Voorzitter, net zoals de regering onderschrijft ook de PVV-senaatsfractie de noodzaak tot het nemen van een wetgevend initiatief tot vrijwaring van het concurrentievermogen van onze ondernemingen. Te veel factoren van buitenuit hebben immers op diverse terreinen de slagkracht van onze bedrijven aangetast. Het verheugt de PVV-senaatsfractie dat eindelijk initiatieven werden genomen om binnenkort over een instrumentarium te beschikken dat het mogelijk moet maken in te grijpen in het concurrentievermogen van ons land.

Deze noodzakelijke wet tot vrijwaring van het concurrentievermogen, die slechts in uitzonderlijke omstandigheden moet worden toegepast, mag uiteraard geen instrument worden dat te pas en te onpas wordt aangewend om in de economie in te grijpen. De liberale fractie meent dat het wetsontwerp gevaren inhoudt voor al te wisselvallige bemoeiingen. Wij zijn niet tegen dit wetsontwerp zonder meer; wij hebben echter voorzien in een alternatief. De heer Buchmann en mevrouw Herman hebben immers in de Senaat een wetsvoorstel ingediend dat volgens ons het concurrentievermogen van onze Belgische economie beter kan vrijwaren.

Ten grondslag aan dit initiatief lagen vier fundamentele opmerkingen ten aanzien van dit ontwerp.

In de eerste plaats is het regeringsontwerp een veel te ingewikkeld instrument om de competitiviteit van onze bedrijven te beveiligen. Het gevaar is bovendien zeer reëel dat het zou kunnen worden aangewend om in te grijpen in de markt en aldus de slagkracht van onze ondernemingen bezwaart.

In het ontwerp wordt gepoogd het begrip « concurrentievermogen » te definiëren door het begrip samen te vatten in een beperkt aantal evaluatiecriteria. Wij menen dat deze oplossing niet zo geslaagd is. Beter is het, volgens ons, dat deze definitie wordt overgelaten aan de Centrale Raad voor het bedrijfsleven. De Centrale Raad kan immers rekening houden met de zeer brede scala van elementen, waarvan sommige niet worden opgesomd in het ontwerp. Daarenboven, en dit is trouwens door de Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken tijdens de besprekingen in de Kamer van volksvertegenwoordigers zelf toegegeven, zijn deze evaluatiecriteria soms moeilijk toepasbaar, precies omdat de statistische gegevens veelal niet of onvolledig, ofwel slechts laatijdig voorhanden zijn.

Kortom, wij vinden de definitie van competitiviteit, zoals opgenomen in het regeringsontwerp, te beperkend. Zo wordt er bijvoorbeeld geen rekening mee gehouden dat een teveel aan regulering in de vorm van minimumlonen, sociale drempels en administratieve formaliteiten de competitiviteit kan afremmen. Het is trouwens onmogelijk een sluitende definitie van competitiviteit te geven.

Ik maak een tweede fundamentele opmerking aangaande de instrumenten om het concurrentievermogen te herstellen. De in het ontwerp opgenomen instrumenten zijn te ruim. Artikel 10 van het regeringsontwerp maakt werkelijk elke ingreep mogelijk, ook ingrepen in de prijzen, bank- en energiekosten, die kunnen leiden tot een aantasting van de slagkracht van de betrokken bedrijven.

Daarenboven onderschrijf ik de gedachtengang van collega Buchmann, die er in de commissie op wees dat de voorgestelde procedure te lang en te omslachtig is. Indien er gevaar voor het concurrentievermogen van een land dreigt, moet men snel kunnen ingrijpen.

Hij wees eveneens op de beperkte en versturende werking van het overheidsingrijpen in de prijsbepaling. Dit werkt namelijk niet voor alle sectoren. Het gaat om een fictief systeem, want de prijsreglementering gebeurt meestal slechts op het vlak van de producent of groothandelaar. Uiteraard is de producent of invoerder dan bij een prijsverlaging verplicht rekening te houden met de mogelijke latere prijsverhoging die hij niet zal mogen toepassen of doorberekenen, wanneer zij hem echt wordt aangerekend, zodat hij ook de prijsverlaging niet zal doorberekenen. Dit betekent dat men eigenlijk tot het omgekeerde effect komt van wat men nastreeft. Een invoerder van een bepaald produkt moet dat van vandaag op morgen bijvoorbeeld 10 pct. meer betalen, ten gevolge van een plots koersverschil.

Hij kan een prijschommeling niet in zijn verkoopprijs doorberekenen, zonder een lange procedure van aanvraag tot prijsverhoging bij het ministerie van Economische Zaken. Om deze redenen zal diezelfde invoerder dan ook niet reageren bij een koersverschil dat zijn kostprijs verlaagt.

Dat de prijsreglementering concurrentiestorend en prijsverhogend kan werken, staat buiten kijf. Ik hoop dan ook, mijnheer de minister, dat u weldra het ontwerp over de economische mededinging bij het Parlement zult indienen, waardoor het systeem van de prijzenreglementering geleidelijk aan kan worden afgeschaft.

Een derde opmerking betreft de contradictie die wij terugvonden in de regeringstekst. Enerzijds, wordt in artikel 8, paragraaf 4, 2e lid namelijk bepaald dat het concurrentievermogen geacht wordt in gevaar te zijn wanneer de raming van de uitvoerprestaties en minstens één van de evaluatiecriteria een achteruitgang vertonen. Anderzijds, wordt in dit zelfde artikel 8, paragraaf 4, 3e lid de regering een ruimere beoordelingsbevoegdheid gegeven.

Ons wantrouwen is ook niet weggenomen door het antwoord van de Vice-Eerste minister, die tijdens de besprekingen in de kamercommissie voor het bedrijfsleven verklaarde dat normaliter het tweede lid van toepassing zou zijn — wat dus wil zeggen dat twee voorwaarden vervuld moeten zijn —, maar dat het even goed mogelijk is dat de regering een stap verder moet gaan en gebruik moet maken van het algemeen beoordelingsvermogen, en het aldus eerder om een complementariteit dan om een contradictie gaat. En waarom niet?

Ik verduidelijk door een voorbeeld: Door in twee mogelijkheden te voorzien, worden immers toekomstige twistpunten geschapen: zo zouden bijvoorbeeld de sociale gesprekspartners van oordeel kunnen zijn dat een optreden niet nodig of zelfs niet toegelaten is, als niet is voldaan aan artikel 8, paragraaf 4, 2e lid.

Een laatste, vierde opmerking, betreft het feit dat in het regeringsontwerp de procedures nodeloos ingewikkeld en omslachtig zijn. De procedures tellen immers te veel fasen: vier fasen voor de buitengewone en zes fasen voor de gewone procedure. Daarenboven denken wij dat het onderscheid tussen gewone en buitengewone procedures overbodig is.

Het alternatief dat de PVV-senaatsfractie deze vergadering voorstelt ter vrijwaring van de competitiviteit van onze bedrijven is een soepel instrument en stoelt op drie kerngedachten. Ten eerste, de procedure is korter en eenvoudiger. Ten tweede, de beoordeling van het concurrentievermogen stoelt niet op een te krappe definitie of op onvolledige evaluatiecriteria; er

kan dus met alle elementen rekening worden gehouden. Ten derde, de instrumenten die kunnen worden aangewend om de competitiviteit te verdedigen worden beperkt; zo kan geen gebruik worden gemaakt van een ingreep in de prijzen.

Wanneer ik deze kerngedachten explicieter ontwikkel, kan ik over de te volgen procedure het volgende zeggen: wanneer blijkt uit verslagen en adviezen van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven dat het concurrentievermogen van de Belgische ondernemingen wordt bedreigd, beschikken de sociale gesprekspartners over een termijn van drie weken om zelf, in overleg, maatregelen te nemen of aan de regering maatregelen te suggereren, terwijl de regering voor het Parlement binnen dezelfde termijn een gemotiveerde verklaring aflegt. Wanneer het Parlement dan bij stemming vaststelt dat het concurrentievermogen is bedreigd kan de Koning ter vrijwaring van ons concurrentievermogen bij een in Ministerraad overlegd besluit maatregelen nemen die binnen de zeven maanden bij wet moeten worden bekrachtigd.

De verslagen en adviezen van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven over de Belgische concurrentiepositie, die moeten steunen op gegevens verstrekt door de OESO, het Internationaal Monetair Fonds en de EG-Commissie worden systematisch om de zes maanden uitgebracht, terwijl deze raad eveneens dringend advies kan uitbrengen op verzoek van de regering of van de sociale partners wanneer deze samen of afzonderlijk van oordeel zijn dat bepaalde omstandigheden van buitenlandse of van binnenlandse oorsprong ons concurrentievermogen bedreigen.

De belangrijkste verschillpunten tussen het wetsvoorstel van collega Buchmann, dat namens de PVV-senaatsfractie werd ingediend, en het wetsontwerp van de regering liggen hierin verrat: de procedure van het PVV-voorstel is korter; het dringend advies van de Centrale Raad van het bedrijfsleven kan niet alleen door de regering maar ook door de sociale partners samen of afzonderlijk worden gevraagd; bepaalde buitengewone omstandigheden kunnen niet alleen van buitenlandse maar ook van binnenlandse oorsprong (bijvoorbeeld de verhoging van de indirecte belastingen) zijn; de gemotiveerde verklaring van de regering is niet alleen een mogelijkheid, maar een must en er wordt geen gedetailleerde opsomming gegeven van de indicatoren, vrijwaringsmaatregelen en elementen van bedreiging van het concurrentievermogen.

Dergelijke opsommingen zijn immers onmogelijk correct en zijn moeilijk administratief in een wettekst te vatten. Ze worden beter beoordeeld door de betrokkenen op het gepaste ogenblik zelf.

Tenslotte wil ik nog stellen dat in ons wetsvoorstel de Koning in geen geval kan ingrijpen in de prijsvorming. Verder wordt er voorgesteld de wet betreffende de economische reglementering en de prijzen op te heffen.

Mijnheer de Voorzitter, ik besluit. De leden van de PVV-senaatsfractie hebben gemeend voor het ontwerp tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen een doorzichtiger, een eenvoudiger en niet al te regulerend alternatief te moeten voorstellen, waarbij ook de sociale partners meer bij de procedure worden betrokken. Wij betreuren dat de regering op geen enkel ogenblik oog heeft gehad voor dit alternatief, noch voor het geheel, noch voor een deelaspect.

Wij zijn er nochtans van overtuigd dat de overheid over een instrument moet beschikken om waar nodig, in het concurrentievermogen van de Belgische economie in te grijpen. Het PVV-alternatief kan hiervoor een passende oplossing betekenen. Vandaar dat de PVV-senaatsfractie geen andere keuze heeft dan het regeringsontwerp af te keuren. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Dierickx.

De heer Dierickx. — Mijnheer de Voorzitter, ik betreur dat zo'n fundamenteel wetsontwerp weer eens overhaast moet worden besproken. Alle collega's begrijpen hoe belangrijk en diepgaand het is. Ik durf zelfs te zeggen dat in dit wetsontwerp de essentie van het politieke en economische denken van het

einde van de twintigste eeuw besloten ligt. Het is een wetsontwerp waartegen de Groenen zich in alle duidelijkheid kunnen afzetten. Hier staan twee werelden tegenover elkaar: de nieuwe wereld van de mensen die « groen » denken, die transnationaal denken, die sociaal en ecologisch denken en de wereld van de mensen die jammer genoeg blijven steken zijn in de wereld van Adam Smith.

Zo'n wetsontwerp zouden wij niet mogen bespreken in twintig minuten, wij zouden er rustig moeten over kunnen praten. Ik zie bijgevolg geen andere oplossing dan een aantal dingen voor te lezen met de zekerheid dat zij zullen worden opgenomen in de *Parlementaire Handelingen* en in de hoop dat men over enkele tientallen jaren zal kunnen lezen, dat er ook in ons land mensen waren die, zij het misschien strompelend en schoorvoetend, de kracht opbrachten om het denken te bevechten dat leidt naar de ondergang van de wereld.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, dit is sterke taal, maar wij begrijpen elkaar goed. Ik lees uw werken en weet dat u in het diepst van uw hart twijfelt aan de waarde van meerdere premissen en axioma's van het politieke en economische denken, waar u jammer genoeg moet van uitgaan.

Het is kenmerkend voor Willy Claes dat hij de kracht opbrengt om te twijfelen en tegelijkertijd toch pragmatisch te werk te gaan en te roeien met de riemen die hij heeft.

De moderne industriële wereld treedt naar voren als een geheel bestaande uit nationale prestatie- en concurrentieaanspraken. Deze organiseren meestal een vorm van concurrentie binnen hun eigen nationale grenzen, maar doen elkaar in elk geval op internationaal niveau industriële en commerciële concurrentie aan.

Uitgaande van het klassieke staatkundige denken en steunend op hun nationale soevereiniteit nemen zij eenzijdige maatregelen in het monetaire, fiscale, industriële, administratieve en sanitaire vlak. Ze doen dit om de concurrentiepositie van hun eigen bedrijven te verhogen en om, zo mogelijk, een gedeelte van hun eigen problemen, hun inflatie en werkloosheid, te exporteren naar andere landen. Bekijkt men de politiek, gevoerd door alle nationale regeringen, dan kan worden vastgesteld dat zij streven naar de grootst mogelijke cohesie tussen de actie van de regering, deze van de bedrijven en van de vakbonden, zo mogelijk gesteund door adequate inspanningen, te leveren door de onderwijnsinstellingen.

Dit streven naar de volmaakte nationale cohesie is aanwezig in de formule van Galbraith, waar hij het heeft over de alliantie tussen *big governments*, *big business* en *big unions*. Eenzelfde idee is terug te vinden in een zin van de heer Vanden Avenne, voorzitter van het Vlaams Economisch Verbond, die verklaarde dat Vlaanderen het Japanse voorbeeld moest volgen en dat er zou moeten worden gesproken van Vlaanderen *incorporated*, zoals men het heeft over Japan *incorporated*. In die zin sprak ook Jean-Marie Dehousse, gewezen voorzitter van de Waalse Executieve, toen hij verklaarde zich meer verbonden te voelen met Waalse ondernemers dan met Vlaamse arbeiders.

Dit streven naar nationale economische cohesie houdt in dat de syndicale, sociale, politieke en andere krachten van de natie ertoe worden uitgenodigd zich minder kritisch op te stellen ten aanzien van het nationale beleid en zich zo veel mogelijk te identificeren met de regeringspolitiek en met deze van de grote bedrijfstakken.

Ik citeer Otto Ullrich, een bekend Duits denker, die heeft meegewerkt aan het boek *Ontmanteling van de groei*:

« De regeringen van de industrielanden hebben zich zeer sterk geïdentificeerd met hun meest krijgshaftige industrieën, omdat zij enerzijds « nationale grootheid » hoofdzakelijk interpreteren als economisch-technologische macht en omdat zij anderzijds de groeiende belastingopbrengsten van een groei-economie nodig hebben om hun staatsmacht naar buiten en naar binnen toe te verzekeren tegen de opgelopen schade, veroorzaakt door de industriële productie, en ook om zich te verzekeren van de loyaliteit van de massa ten opzichte van het bestaande systeem. »

Professor Louis Baeck van de Katholieke Universiteit te Leuven, die ook ver daarbuiten bekend is, beschrijft in zijn boek *Een economie voor de mens* als volgt de invloed van de economische machten: «Elk machtscentrum tracht in de eerste orde te voldoen aan de materiële vereisten van zijn eigen voortbestaan. Elk machtscentrum moet zich daarenboven aanvaardbaar maken. Zo bijvoorbeeld moet het grootbedrijf, en alles wat het verricht, ergens een plaats vinden en aanvaard zijn in de waardenwereld der mensen. Het gaat hier om de levensbeschouwelijke macht van het bedrijfsleven.»

(...)

«De materiële reproductie van de functioneringsvoorwaarden immers wordt veel stabiel en probleemlozer indien men deze tevens als wenselijk, als rationeel, ja zelfs als vanzelfsprekend kan voorstellen. Het technologisch kapitalisme beschikt over deze suggestieve macht.» Hier spreekt geen communist; hier spreekt een professor van de Universiteit van Leuven. «Door een trefzekere reclame en een handig gebruik van de communicatiekanalen komt het er toe zijn strategie als rationeel vooruitstrevend en doelmatig voor te stellen. Elke gedachtenstroom die tegen deze technokratische visie opkomt, wordt als romantisch en/of naïef afgemaakt.»

Dat zal u waarschijnlijk wel denken terwijl ik deze woorden uitspreek. Hij gaat verder:

«De industriële bedrijven zijn niet alleen productiecellen van goederen en diensten. Zij zijn ook, vooral de gangmakers onder hen, vormgevende instellingen. Zij zijn er als alle machtscentra op uit om de specifieke doelmatigheid die hun belangen dient, als de universele doelmatigheid, d.w.z. als een vanzelfsprekendheid voor te stellen. Het is de min of meer blinde onderworpenheid aan deze macht, meer dan het effect van de industriële technologie zelf, die de mens vervreemdt van zijn eigen mogelijkheden.»

Het denken van professor Baeck culmineert als het ware in dit wetsontwerp betreffende het nationale concurrentievermogen. Het bedrijfsleven is er inderdaad in geslaagd dit wetsontwerp door alle partijen te laten beschouwen als een vanzelfsprekendheid; alleen, de enen vinden dat het niet ver genoeg gaat, de anderen wel. In feite twijfelt niemand aan de grondideeën van het ontwerp.

Deze in alle staten gehuldigde ideeën leiden tot het voeren van een nationalistische economische politiek die alleen binnen de Europese Gemeenschap een beetje getemperd wordt. Deze politiek wordt intellectueel en feitelijk geleid door de grote economische machten en door de economen van de studiecentra van de OESO, het Internationaal Monetair Fonds en de banken. Deze studiecentra vergelijken geregeld de economische prestaties van de verscheidene landen en bekritisieren of loven hun regeringen. Ze doen dit gebruik makend van de criteria en de indicatoren van de economische wetenschap, zonder rekening te houden met de gevolgen die de unilaterale nationale maatregelen hebben voor de verschillende sociale lagen van de bevolking, de werkgelegenheid, de derde wereld, de vrede, de natuurlijke en culturele patrimonien.

Bovendien zetten zij — deze hoge priesters van de economie — nooit voldoende in het licht dat de eenzijdige inspanningen en maatregelen van nationale regeringen elkaar grotendeels ongedaan maken omdat alle regeringen ongeveer gelijktijdig dezelfde maatregelen treffen om de concurrentiepositie van hun bedrijven te versterken en de werkloosheid te bestrijden. Genoemde inspanningen en maatregelen zijn maar echt rendabel als het erom gaat een duidelijke achterstand ten opzichte van alle buurlanden in te halen of wanneer buurlanden nalaten tijdig dezelfde maatregelen te treffen.

Voor de lezers van de *Parlementaire Handelingen* citeer ik nog even Otto Ullrich:

«Toch treft mij ... vooral het onverkwikkelijke feit, dat een denken en handelen dat zichzelf «links» of «socialistisch» pleegt te noemen en in het verleden ageerde tegen uitbuiting en voor emancipatie, zich nu verregaand pleegt te identificeren met

het hele begrippenapparaat (economisch groeipeil, concurrentiepositie op de wereldmarkt, technische innovatie ter ontsluiting van nieuwe markten, investeringen in speerpunttechnologieën) van een imperialistische» — misschien is dit een overdreven woord van Otto Ullrich — «industriepolitiek en een op krijg en verovering afgestemde, op macht georiënteerde economie als onaantastbare vanzelfsprekendheid beschouwt».

In hoever de Vlaamse socialist en minister van Economische Zaken, Willy Claes, erin slaagt in zijn boek *De derde weg* een nieuw geluid te laten horen en zich te verwijderen van het economisch machtsdenken is niet duidelijk. Ook u, mijnheer de minister, hebt het over het inhalen van een achterstand en over het Japanse voorbeeld met zijn geconcentreerde aanpak en zijn indrukwekkende resultaten.

De opeenvolgende nationale regeringen blijken geen toekomstvisie te hebben. Zij hopen een beetje op relance die het gevolg moet zijn van het invoeren van nieuwe technologieën. Op korte termijn hebben zij maar één politiek, namelijk het vrijwaren van het concurrentievermogen van de eigen economie.

Ik wil besluiten met een merkwaardig citaat uit het boek van de Duitse socioloog en filosoof, Max Horkheimer.

De heer Luyten. — In de oorspronkelijke taal?

De heer Dierickx. — Dat zou ik wel doen, maar dat is moeilijk voor de vertalers.

Max Horkheimer zegt:

«De erkenning van de hiërarchische verhoudingen, die het absolutisme kenmerken, zoals de ondergeschiktheid van de burgers aan de bureaucratie der vorsten, was in de 16e, de 17e en gedeeltelijk nog in de 18e eeuw ... een productieve factor voor de maatschappelijke ontwikkeling ... De Middeleeuwen hadden de wereldlijke orde in betrekking gebracht met goddelijke raadsbesluiten ... In de nieuwe tijd nemen alle situaties van de werkelijkheid het karakter aan van louter feiten, waarachter geen zin gezocht moet worden, maar die eenvoudig moeten worden aanvaard.» Dit leidt dan «tot onderwerping aan een blind gebeuren in plaats van de verstandige regeling van dat gebeuren ... De verhouding tot de medemens, wordt heel anders dan in de Middeleeuwen, bepaald door de anonieme economische noodzaak ... Bij de beslissing over het lot der mensen, over aanwerving en ontslag van de arbeidersmassa, over de ruïnering van boeren in hele streken, over de ontkerening van oorlogen enzovoort, heeft niet de vrijheid de plaats ingenomen van de willekeur, maar het blinde mechanisme van de economie ... waarop zich diegenen beroepen die, zo ze er geen macht over hebben, er dan toch wel bij varen.» ... «De ondernemer kon de vakbondsleder die bepaalde verbeteringen nastreefde, snel op grenzen wijzen: de mogelijkheden te concurreren tegen andere ondernemers in binnen- en buitenland.»

We vinden dit alles terug in het wetsontwerp dat hoe dan ook zonder veel discussie zal worden aangenomen door dit Parlement, waar het politieke denken van een land samenvloeit, maar wij ook het recht hebben andere dingen te zeggen dan de klassieke clichés. Daar wij ons niet kunnen losmaken van deze clichés bevinden we ons in een uitzichtloze politiek-economische situatie.

Mijnheer de Voorzitter, het ontwerp dat wij nu bespreken is conceptloos, produktivistisch, niet erg democratisch, heeft een asociale ondertoon, getuigt van kortzichtig en uitzichtloos nationaal-egoïsme en van een jammerlijk gebrek aan sociaal-economische nationale en Europese maatschappijvisie.

Volgens deze wet zullen voortaan sociale en economische maatregelen kunnen worden gedictéerd door de koude, gevoelloze macro-economische cijfers van het Nationaal Instituut voor de statistiek, de Nationale Bank en het Internationaal Monetair Fonds en dus niet meer door God, de Vorst of het Volk, zoals Max Horkheimer schrijft.

Op basis van cijfers in verband met uitvoerprestaties, loonkosten, financiële kosten, energiekosten, enzovoort zal de nationale regering voortaan permanent volmachten kunnen vragen

aan het Parlement wanneer de cijfers en statistieken vragen om het concurrentievermogen van de bedrijven te vrijwaren.

De heer Moens zegt dat het hier niet gaat om echte volmachten. Mevrouw Aelvoet zal straks in haar uiteenzetting, met de hulp van juristen, aantonen dat het hier wel om volmachten gaat.

Eigenlijk weten we niet meer wat echte wetten zijn. We weten nog wat akkoorden zijn die gesloten worden in samenwerkings- en overlegstructuren en expertscommissies. We kennen volmachten, maar hoe een echte wet tot stand komt weten we weldra niet meer. Op basis van koude cijfergegevens zullen inspanningen kunnen worden gevraagd aan de bevolking, de werknemers, de verbruikers en de spaarders. Dit is dus een hoogtepunt van monetair reductionisme dat alles terugbrengt tot monetaire cijfergegevens.

De heer Claes, minister van Economische Zaken, heeft in de commissie toegegeven dat deze wet kan leiden tot « sociale dumping » en « dat dit risico niet mag worden onderschat ». Door hem en anderen werd ook gezegd dat de cijfers van het Nationaal Instituut voor de statistiek vaak onbetrouwbaar zijn.

Deze wet, die mede wordt gesteund door de twee liberale partijen, getuigt van de conceptloze en uitzichtloze economische expansiepolitiek die wordt gevoerd door alle regeringen, ook in de Europese Gemeenschap die juist de concurrentie wil regelen en losmaken van staatsbemoeiing. Deze wet is in strijd met de geest van de Europese Gemeenschap en het Verdrag van Rome.

Deze politiek is uitzichtloos en alleen maar rendabel op korte termijn als de buurlanden nalaten ten bate van hun eigen economieën dezelfde maatregelen te treffen. Zij zullen niet bij de pakken blijven zitten. We behouden de duivelse kringloop in de tussenstaatse concurrentiestrijd (met nationale goede gewetens) die vernietigend is voor mens en natuur.

Uit dit alles blijkt onder meer dat een Europese eenheidsmarkt in 1993 niet onmogelijk is zonder een Europese sociale en ecologische wetgeving, dit wil zeggen niet zonder een politieke en democratische eenmaking en machten voor het Europees Parlement.

Uit dit ontwerp blijkt de algehele afwezigheid van een maatschappijvisie, van een kijk op de te produceren en te ontwikkelen goederen en rijkdommen. Alles is goed voor het concurrentievermogen: de productie van groenten, badkuipen, energieverpillers, wegwerpartikelen, vervuilers, wapens, onderdelen van wapens. In de koude concurrentieoorlog is veel toegelaten, ook staatsbemoeiing, volmachtwetten, sociale dumping, en moeten vele offers worden gebracht: sociale, ecologische, economische en democratische.

Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, moge deze uiteenzetting een kleine oproep zijn tot verder nadenken over de economie in onze overbevolkte wereld. Ik raad u ook aan het boek te lezen van onze minister van Economische Zaken, Willy Claes, dat ik daarstraks heb vermeld. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Geeraerts.

De heer Geeraerts. — Mijnheer de Voorzitter, dit ontwerp van wet wil de Belgische economie behoeden voor verzwakking van onze concurrentiepositie ten opzichte van het buitenland. Wat hier wordt voorgesteld, is zeker niet slecht en kan een positieve invloed hebben indien er zekere ontsporingen zouden ontstaan. Daarom zijn de genoemde indicatoren nuttige instrumenten. Zij duiden de kracht en de positie van onze economie aan en geven een signaal aan de beleidsmensen, die dan gepast kunnen reageren. Het is dan ook duidelijk dat ik deze wet wil goedkeuren. Deze wet zal onze economie niet beschermen tegen buitenlandse invloeden. Deze invloeden zullen toch werken en de wet kan enkel curatieve ingrepen achteraf vergemakkelijken.

Wanneer we de economie op wereldschaal bekijken, stellen we vast dat er een toenemende mondialisering optreedt. De industrie kent geen grenzen meer. Terwijl wij in Europa bezig zijn met het wegwerken van de laatste interne grenshindernissen,

is in de hele wereld een mondiale economie gegroeid. Ook de buitengrenzen van Europa zullen vlug geen economische grenzen meer blijken te zijn. Wanneer wij dan onze concurrentiekracht gaan meten met onze belangrijkste Europese handelspartners en zelfs met Amerika en Japan, zal vlug blijken dat deze parameters onvoldoende zijn. Vooral in de Pacific, in landen als Korea, Hong Kong, Singapore en andere, maar ook in Mexico en later wellicht ook in China, zijn dingen aan het gebeuren die onze economie grondig zullen beïnvloeden.

Onze concurrentiekracht zal ook sterk afhangen van onze inventiviteit inzake nieuwe technologieën. De spiraal van vernieuwing, die indertijd is ingezet door de mechanisatie en de automatisatie, gaat steeds sneller draaien. We beleven nu het tijdperk van de informatica en de telecommunicatie. In de volgende decennia zullen de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van micro-elektronica, gebruik van nieuwe materialen en de biotechnologie de economische slagkracht bepalen. Kunnen wij nog meespelen in deze sneldraaiende wereld, die steeds meer beheerst wordt door Japan en Amerika, gevolgd door de reeds genoemde « nieuwe-industrialisatie-landen »? Zijn wij nog concurrentieel, want daar gaat het toch om? Zijn wij nog vlug genoeg?

Wat wij nodig hebben is een goed functionerend industrieel apparaat, met sterke internationaal georiënteerde bedrijven, die aanwezig zijn op alle wereldmarkten en die voldoende technologische en financiële slagkracht hebben om mee te spelen in het wereldgeheel. De strijd om het meesterschap is vaak ongenadig en alleen de besten en de vlugsten blijven overeind. Het is dwaas te denken dat het morgen goed zal gaan met onze economie, indien wij niet meer beschikken over grote bedrijven die kunnen meedraaien in de snelle spiraal van nieuwe ontwikkelingen. We hebben ook zeer goede KMO's nodig met zeer veel creativiteit en flexibiliteit en die snel reageren op wijzigingen in de marktsituatie.

Naast snelheid in innovatie moeten we vooral een verbetering van de implementatiesnelheid krijgen. De Europese bedrijven komen meestal te laat op de markt met hun producten omdat de weg van *research* naar afgewerkt product te lang duurt. We moeten dus voldoende snel nieuwe ontwikkelingen omzetten in nieuwe producten en daarmee een stuk wereldmarkt veroveren. Anders zal onze concurrentiepositie verloren gaan, alle goede intenties ten spijt.

Uiteraard heeft de overheid in dit alles een taak, anders zou ik dit pleidooi niet houden. De overheid moet een kader scheppen waarin de economie kan overleven. Heel ons sociaal systeem moet erop gericht zijn de welvaart voor alle volgende generaties te verzekeren. Economisch immobilisme zou kunnen leiden tot sociale afbraak, wat te allen prijze dient te worden vermeden.

De overheid moet ook een stimulerende rol spelen, bijvoorbeeld inzake innovaties. Het verheugt me in de ontwerptekst daarover een passage terug te vinden.

Wanneer we de huidige situatie bekijken stellen we vast dat België veel minder uit geeft aan *Research and Development* dan de ons omringende landen.

De overheid moet zich niet bemoeien met de bedrijven, maar samen met de industrie de juiste richting van de toekomstige economie bepalen.

Ook de noodzakelijke randvoorwaarden voor het instandhouden van een gezonde economie behoren tot de bevoegdheid van de overheid. De organisatie van het onderwijs en de relaties tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven bepalen mede de slagkracht van ons industrieel apparaat. Wie moet het onderwijs in de juiste richting sturen, rekening houdend met nieuwe technologische ontwikkelingen? Is dat niet de overheid?

Zo is het scheppen van mogelijkheden voor alternerend leren en werken of het bijscholen van leerkrachten een taak van de overheid. Deze voorbeelden tonen aan dat de problematiek van de concurrentiekracht ruimer moet worden gezien.

Als wij niet de gehele economische context in de gaten houden en op lange termijn gaan denken, zullen wij binnen enkele decennia misschien als in een ontwikkelingsland leven. Dit

zal niet worden vermeden door de signaallampjes die in deze wettekst worden aangegeven. Dat betekent echter niet dat we deze signalen moeten «weggooien». Integendeel, we moeten ze curatief gebruiken, maar we moeten pogen op mondiaal vlak economisch mee te kunnen. Dat moeten wij realiseren door preventief te werk te gaan. We hebben daartoe de middelen en de kennis. We moeten echter wel beseffen dat het Europa van na 1992 ons niet afdoend zal beschermen. We zullen er hard voor moeten werken: de overheid, de industrie en de sociale partners. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Aelvoet.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, in de algemene bespreking bekijk ik alleen het juridisch karakter van het wetsontwerp dat wij vandaag bespreken. Er is blijkbaar een stille verschuiving gebeurd in verband met de juridische kwalificatie van dit ontwerp in vergelijking met de bijzondere-machtenwet. Ik zal er onmiddellijk gedetailleerd op ingaan.

Naar aanleiding van de bijzondere-machtenwetten van 1982, 1983 en 1986 heeft de Raad van State een ernstige bijdrage geleverd in het uittekenen van de contouren van het fenomeen bijzondere-machtenwet. De afdeling wetgeving achtte dat van belang omdat de wijze waarop de normen worden gecreëerd in het kader van bijzondere-machtenwetten aanzienlijk afwijkt van de wijze van het totstandbrengen van wetten volgens artikel 26 van de Grondwet.

Uit de adviezen van de Raad van State van 1986 blijkt dat een bijzondere-machtenwet wordt gekenmerkt door enerzijds de noodzaak een nauwkeurige omschrijving te geven van de toegekende bevoegdheden en gestelde doeleinden en anderzijds de beperkte periode tijdens welke de toegekende machten kunnen worden uitgeoefend.

Ik heb daarvoor uiteraard de nodige verwijzingen opgezocht. In document 128 van de Kamer, jaar 1985-1986, bladzijde 13, wordt een duidelijke omschrijving gegeven inzake de afbakening van de bevoegdheidspakketten.

In het advies van de Raad van State staat: «Iedere machtigingswet moet de aan de Koning toegekende machten nauwkeurig omschrijven. Aan die regel moet nog strenger de hand worden gehouden voor wetten die bijzondere machten toekennen omwille van de uitzonderlijke wijze van uitoefening van de normatieve functie welke zij voor een beperkte periode instellen.» Er wordt door de Raad van State het volgende aan toegevoegd: «Ter voldoening aan de hierboven aangegeven voorwaarden moet een machtigingswet niet alleen de doeleinden en oogmerken vermelden waarvoor de bijzondere machten worden toegekend. Zij moet bovendien en vooral nauwkeurig de aangelegenheden bepalen waarin die machten tot uitoefening zullen kunnen komen, alsmede de precieze strekking van de regels die de Koning vermag uit te vaardigen.»

Dat laat inzake duidelijkheid niets te wensen over aangaande de noodzaak van een nauwkeurige omschrijving van de toegekende bevoegdheden en de gestelde doelen.

Inzake de «beperkte periode» verwijs ik naar het kamerdocument 28 uit de periode 1981-1982. Ik citeer opnieuw uit het advies van de Raad van State: «Sedert 1926 hebben verscheidene bijzondere-machtenwetten of buitengewone-machtenwetten voor beperkte periodes — ik herhaal voor beperkte periodes — «ruime bevoegdheden aan de Koning verleend.»

Tenslotte verwijs ik in een laatste citaat naar kamerdocument 643 van het jaar 1982-1983, waarin het advies van de Raad van State inzake de beperkte duur is opgenomen. «De toekenning van bijzondere machten, wil zij nog in overeenstemming zijn met de Grondwet, is dan ook gebonden aan een aantal restrictieve voorwaarden. Eén daarvan is dat zij slechts voor een beperkte periode mag gelden.»

De omschrijvingen die door de Raad van State werden gegeven, zowel in 1982, 1983 als in 1986, hebben telkens twee kenmerken: de nauwkeurige omschrijving van de toegekende bevoegdheden en doelen, en de beperkte periode tijdens welke de toegekende machten kunnen worden uitgeoefend.

Wij stellen vast dat het wetsontwerp dat wij vandaag bespreken ons opnieuw confronteert met het overdragen van machten aan de Koning. Opnieuw blijkt uit het advies van de Raad van State dat er een behoefte bestaat om duidelijkheid te scheppen omtrent de aard en de karakteristieken van een bijzondere-machtenwet.

Volgens het huidige advies geformuleerd bij artikel 10, is het wetsontwerp tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen een voorbeeld van een opdrachtwet, eerder dan van een bijzondere-machtenwet. De termen van het advies getuigen niet van een al te grote stelligheid: «Het ontwerp neigt meer naar een gewone opdrachtwet dan naar een bijzondere-machtenwet.» De Raad van State baseert zijn keuze op de stelling dat in een bijzondere-machtenwet het doel dermate algemeen is geformuleerd dat het voor een tijd aan de Koning wordt overgelaten de concrete lijnen van het gestelde doel te bepalen.

Plotseling gaat het over een algemene formulering van het doel en wordt er niet meer gesproken over de nauwkeurige omschrijving ervan die ik zoëven heb vermeld. Ik citeer verder: «Uit die algemene omschrijving van het te bereiken doel volgt nog dat de normeringsbevoegdheid van de Koning aan ruimte wint al naar de algemeenheid in de formulering van het te bereiken doel.» In het advies wordt dan geconstateerd dat in het wetsontwerp tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen het te bereiken doel zeer precies is aangegeven, namelijk het behoud van het concurrentievermogen. Hieraan is onverbreekbaar gekoppeld dat de maatregelen die de Koning kan nemen inhoudelijk beperkt moeten blijven tot wat voor het behoud van het concurrentievermogen vereist is.

De Raad van State maakt op deze manier het onderscheid tussen een bijzondere-machtenwet en een opdrachtwet, maar hanteert daarbij totaal andere criteria dan in de adviezen van 1982, 1983 en 1986. Wij stellen dus een merkwaardige verschuiving vast, en niet alleen in de beoordeling van de Raad van State. Wij merken ook dat de regering de oude banen verlaat.

In de kamercommissie kwalificeerde de regering, door u vertegenwoordigd, mijnheer de minister, het nu in behandeling zijnde ontwerp eerder als een gewone wet. U gaat dus nog een stapje verder. De verwijzing naar de bijzondere machten leek u niet pertinent omdat de machtiging slechts voor een zeer beperkte periode wordt toegekend. Hieruit zou men bijna de conclusie kunnen trekken dat een bijzondere-machtenwet wordt gekenmerkt door het voor langere duur toebeden van bevoegdheden, daar waar alle, vroegere uitspraken ter zake eerder in de richting gingen van een beperking. Naar onze mening is dit een visie die haaks staat op de visie van de Raad van State zoals die werd uitgedrukt in de periode 1982, 1983 en 1986.

Vandaar onze vraag: is het volgens de regering niet zo dat wat vandaag door de Raad van State wordt aangeduid als een gewone opdrachtwet volgens de vroeger gehanteerde criteria van dezelfde Raad van State een bijzondere-machtenwet zou zijn?

Waarin ligt volgens de regering het onderscheid tussen een bijzondere-machtenwet en een gewone opdrachtwet, laat staan een gewone wet? (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister, minister van Economische Zaken en het Plan en minister van Onderwijs. — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats wil ik op mijn beurt de rapporteur, de heer Moens, van harte bedanken voor het representatief en compleet schriftelijk en mondeling verslag dat hij heeft uitgebracht over de werkzaamheden in de commissie en over de inhoud van dit ontwerp.

Après l'intervention des porte-parole de l'opposition, tant PRL que PVV, je constate, sauf en ce qui concerne M. Dierickx, un accord unanime quant aux buts visés.

Je l'ai déjà dit en commission et je tiens à le répéter à cette tribune: ce projet de loi contient sans doute des imperfections, relatives à l'instrument que nous avons essayé de décrire; il

n'empêche, ainsi que l'a souligné M. Schellens à cette tribune, que s'il est adopté notre pays sera sans doute le premier à disposer d'instruments lui permettant de prendre des mesures importantes de sauvegarde ou de rétablissement de la compétitivité de ses entreprises et ce, sans mettre en cause les prérogatives fondamentales du Parlement. Je mets ainsi le doigt sur les différences existant entre le système appliqué antérieurement et celui qui vous est proposé aujourd'hui. En effet, je suis d'accord avec M. Hofman pour dire que ce projet de loi ne demande pas les pouvoirs spéciaux.

Mevrouw Aelvoet, noch de regering noch het Parlement zijn gebonden door een advies van de Raad van State. Toen ik in de kamercommissie gezegd heb dat het hier eerder ging om een gewone wet dan om een opdrachtenwet, steunde ik op het advies van de Raad van State, die de regering de raad heeft gegeven in de oorspronkelijke titel van het ontwerp « ontwerp van kaderwet » te vervangen door « ontwerp van wet ». Niet de regering heeft dit dus uitgevonden, maar de Raad van State heeft die raad gegeven en wij hebben die opgevolgd.

Ik wil de zaken in een ruimer en in een minder strikt juridisch kader plaatsen. Welke procedure hebben wij uitgewerkt? Indien het meetinstrument, dat niet wordt gehanteerd door de regering, maar wel door de Centrale Raad voor het bedrijfsleven, dit wil zeggen door de sociale partners, bepaalde knipperlichten doet branden, wordt er overleg gepleegd tussen de regering en de sociale partners. De sociale partners krijgen eerst de gelegenheid de nodige maatregelen te treffen in het kader van interprofessionele en andere overeenkomsten. Op die manier kunnen zij de situatie bijsturen en het concurrentievermogen herstellen of beveiligen. Zij beschikken ter zake over een beperkte tijd. Alleen wanneer blijkt dat de sociale partners er niet in slagen tot een consensus te komen of wanneer de maatregelen die zij suggereren, onvoldoende zijn, zal de regering een initiatief nemen. De regering zal dan geen besluiten uitvaardigen, maar zij zal het Parlement de goedkeuring vragen om maatregelen te kunnen nemen. Wanneer het Parlement het licht op groen heeft gezet, kunnen maatregelen worden genomen in enkele welbepaalde domeinen, die in het wetsontwerp zijn omschreven. Na zeven maanden vervallen die maatregelen of worden ze door het Parlement bekrachtigd.

Ik wil nu het juridische kader helemaal verlaten en weerkeren tot de economische sfeer. Wanneer er knipperlichten gaan branden in gewone, maar zeker in buitengewone omstandigheden van externe aard, lijkt het mij in het belang van het concurrentievermogen en vooral van de daaraan verbonden tewerkstelling moeilijk denkbaar via de normale wetgevende methode te werk te gaan. Ik vrees dat wij dan zouden optreden als de carabinieri van Offenbach en aan het hoofddoel, namelijk de bescherming van het economisch potentieel en de handhaving van de tewerkstelling op een hoog peil, totaal zouden voorbijgaan.

Je m'adresserai plus particulièrement à M. Hatry en abordant une deuxième différence par rapport aux systèmes appliqués antérieurement, à savoir notre volonté de ne pas prendre uniquement en compte le coût salarial.

Nous estimions et estimons encore aujourd'hui que la compétitivité dépend d'autres éléments qui, dans toute comparaison, sont aussi importants que le coût salarial, sans pour autant méconnaître l'influence de ce facteur bien précis.

J'en viens à une troisième différence. Comme je l'ai rappelé à Mme Aelvoet, il est incontestable que la concertation constitue l'élément fondamental de la procédure, voire de la décision.

Doit-on se plaindre d'un manque de rapidité? Cette question a été soulevée par MM. Hatry et Anthuenis.

Ik denk van niet, in alle eerlijkheid. Ik maak er de Senaat attent op dat twee keer per jaar, namelijk op 1 maart en op 1 september het concurrentievermogen wordt gemeten, en dat, in geval van buitengewone omstandigheden op om het even welk ander moment deze meting kan geschieden. De sociale partners beschikken zelfs in gewone omstandigheden hoogstens over één maand.

Aangezien er bovendien in de wijze van meten — en ik heb dit reeds meermaals in de commissie beklemtoond — een evenwicht is verzekerd tussen de elementen *ex ante* en *ex post*, geloof ik werkelijk dat men zich al bij al niet kan beklagen over het tempo waarmede de politieke en andere beslissingen worden genomen. Men mag hier gerust spreken van een meer dan redelijke prijs voor het behoud van de rijke en doorgaans lonende concertatietraditie die we kennen.

A M. Hatry, je dirai que nous avons envisagé non seulement une certaine simplicité, mais aussi une certaine représentativité.

En ce qui concerne la mesure de nos parts de marché à l'exportation, aucun malentendu n'existe entre M. Hatry et moi.

Quant aux possibilités de comparaison dès 1993, je ne peux nier l'importance des questions qu'il a développées, mais je continue à croire que la réalisation de l'Acte unique que la Communauté européenne tente d'imposer pour 1993 nous permettra, comme aujourd'hui, de continuer à établir des comparaisons valables du point de vue scientifique. Sans être un spécialiste, je crois tout de même savoir que cet Acte unique contient tous les éléments qui rendent les comparaisons possibles en matière de compétitivité.

Pour ce qui est du coût financier ou du coût énergétique, le projet comporte, il est vrai, des faiblesses.

Dans l'exposé des motifs, les auteurs du projet ont admis que, pour le moment en tout cas, la liste des éléments dont on dispose pour établir les comparaisons entre les cinq et les sept, n'est ni complète ni parfaite.

Je crois cependant que l'accumulation des éléments de comparaison renforce déjà, aujourd'hui, la représentativité de l'instrument qui nous est nécessaire pour mesurer notre compétitivité.

J'insiste d'ailleurs sur la volonté qui est celle du gouvernement — et celle aussi, je l'espère, des partenaires sociaux — d'améliorer régulièrement l'instrument en y ajoutant des éléments qualitatifs.

Les critiques de M. Hatry, concernant le retard avec lequel les données statistiques relatives aux investissements en recherche et développement nous parviennent, sont tout à fait fondées. J'ose espérer à cet égard que les lacunes au niveau international pourront être comblées.

Mijnheer Capoen, wij hopen dat niet alleen het instrument in het algemeen zal kunnen worden verbeterd, maar dat wij steeds meer kwalitatieve elementen zullen kunnen kwantificeren. Het zou bijvoorbeeld zeer interessant zijn bij de meting van ons concurrentievermogen te weten hoe het precies staat met de bij- en de herscholing van onze arbeidskrachten. De vraag is alleen of wij dit op een wetenschappelijke manier gekwantificeerd krijgen. Zo ja, beschikt men in de concurrerende landen waarmede wij ons willen vergelijken over gelijkaardige, dus vergelijkbare elementen van statistiek.

Dit alles pleit voor meer integratie op het Europese niveau. Wij hebben werkelijk de wil om dat instrument steeds te verbeteren en om er steeds nieuwe kwalitatieve elementen aan toe te voegen.

Mijnheer Geeraerts, het model van het IMF integreert geregeld en automatisch de nieuwe belangrijke concurrenten. U heeft in dat verband gesproken over de fameuze tijgers, morgen misschien concurrenten in Zuid-Amerika en overmorgen misschien in China. Anderzijds, hebben wij er helemaal geen bezwaar tegen geregeld de toetsing te verbeteren en nieuwe kwantitatieve en kwalitatieve elementen die de « credibiliteit » en de representativiteit van het instrument moeten verbeteren te integreren.

Mijnheer Anthuenis, ik meen niet dat er enige reden is om te geloven dat er in verband met dit wetsontwerp dat morgen zal worden goedgekeurd en dat door de toekomstige regeringen zal worden toegepast, enige wispelturigheid te vrezen is vanwege die regeringen. De eis dat er minstens twee knipperlichten zouden branden en de eis naar concertatie en naar voorafgaande dialoog met het Parlement, zijn ter zake voldoende garanties die mij, laat het mij in alle bescheidenheid zeggen, sterker lijken

dan de garanties die de heer Buchmann in zijn wetsvoorstel had opgenomen. Daarin vind ik immers de twee knipperlichten helemaal niet terug. Ik vind er ook niet de concertatie met de sociale partners in terug, in tegenstelling met wat is gezegd. De wispelturigheid die u ter zake vreest is mijns inziens volkomen ongegrond.

In verband met de prijzenpolitiek lijkt het mij het best dat wij elkaar rendez-vous geven voor de discussie over het nieuwe wetsontwerp op de mededinging dat in normale omstandigheden in de loop van het eerste trimester van 1989 door de regering zal worden ingediend.

Voor mij is de prijzenpolitiek geen fetisj. Ook ik houd niet van nutteloze bureaucratie. In de mate dat men de wetgeving op de mededinging voldoende representatief, modern en efficiënt kan maken, is het voor mij helemaal geen must dat men bij de huidige structuur van de prijzenpolitiek blijft. Dat neemt echter niet weg dat ik blijf geloven dat de wetgeving van 1945 moet worden behouden, zeker om het hoofd te kunnen bieden aan onverwachte en buitengewone omstandigheden.

MM. Hofman et Capoen ont rappelé les critiques émises quant au fonctionnement de l'Institut national de statistique.

Je confirme mon souci de rendre cet institut plus autonome de mon département afin de permettre un management plus commercial et de l'amener à prendre plus de responsabilités. Cette réforme ne nécessite pas pour autant une privatisation pure et simple, mais elle est la condition *sine qua non* pour recréer la grande tradition et la renommée du temps de Quetelet, réputation que nous avons perdue.

Mijnheer de Voorzitter, om te eindigen haak ik nog even in op hetgeen de heer Dierickx heeft verklaard.

Ik moet toegeven dat wij in een jachtige tijd leven en dat dit nu jammer genoeg niet het ogenblik is om lange filosofische debatten te voeren. Toch kan ik moeilijk aannemen dat hij zonder meer de modernen en de groenen, die denken in termen van toekomst, en de erfgenamen van Adam Smith, waarvan de woordvoerder hier voor u zou staan, tegenover elkaar plaatst. Ik zou de heer Dierickx er toch willen op wijzen dat wanneer hij het heeft over transnationaliteit, wij precies via dit ontwerp de nationale grenzen wegeven. Wij bepalen ons concurrentievermogen helemaal niet meer volgens nationale criteria, maar volgens internationale vergelijkingen die, naargelang wij beschikken over statistische gegevens, zich ofwel beperken tot Europa ofwel continentaal grensoverschrijdend zijn, daar ze bijvoorbeeld slaan op landen zoals Japan en de Verenigde Staten. Ik benadruk bovendien dat wij toch wel ver afwijken van de zuiver materialistische approach van Adam Smith daar wij nu reeds in het meetinstrument enkele kwalitatieve elementen hebben opgenomen en wij de wil hebben om het aantal op te drijven.

Mag ik de woordvoerder van Agalev er trouwens aan herinneren dat ik mij, na een betoog van één van hun woordvoerders in de kamercommissie, ertoe verbonden had aan de Centrale Raad voor het bedrijfsleven opdracht te geven na te gaan in welke mate wij het ecologisch element zouden kunnen kwantificeren in het meetinstrument waarover wij vandaag beschikken.

Ik ben mijn belofte nagekomen. De zwart-wit-vergelijking tussen de modernisten en die welke behoren tot het absoluut economische verleden lijkt mij dus wel overdreven.

Ik geloof dat wij in de komende decennia ons economisch denken en handelen grondig zullen moeten herzien en dat meer dan ooit de mens centraal moet staan. De leden van Agalev moeten toegeven dat ook vandaag door hun woordvoerder geen afdoend alternatief is geschetst voor de grote uitdaging van onze tijd. Ik kan u in alle deemoed zeggen dat ook dit ontwerp is ingegeven door de grote bekommering, niet zozeer om de concurrentie te beschermen, maar om de tewerkstelling op een hoog peil te houden. Wie aan tewerkstelling denkt, denkt niet alleen aan een bepaald niveau van materiële welstand, maar ook aan de geestelijke en culturele ontplooiing die nog altijd

afhankelijk is van een bepaald niveau van materiële welstand. De zwart-wit-tegenstelling hoort hier dus evenmin thuis.

J'en arrive à ma conclusion, monsieur le Président.

J'espère — et ce n'est pas par manque de courage — que nous ne devons pas souvent appliquer les dispositions contenues dans ce projet de loi. Mais, si les circonstances internationales ou internes nous y obligent, nous le ferons avec à la fois beaucoup de fermeté et avec toute la sagesse qui s'impose. (Applaudissements.)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, mon intervention sera très brève, ainsi que le veut le règlement.

Le ministre des Affaires économiques ne s'est pas trompé: notre groupe souhaitait vraiment pouvoir voter un projet de loi tel que celui que le gouvernement vient de présenter aux Chambres. Nous regrettons de ne pouvoir le faire et ce pour deux raisons.

Tout d'abord, parmi les critères établis par le gouvernement et au sujet desquels j'ai développé mes arguments il y a un instant, certains nous paraissent inutiles et d'autres imprécis, ce qui rend ce type d'approche compliqué et inutilement lent.

En second lieu, nous doutons de la volonté et de l'aptitude du gouvernement à appliquer ce système lorsque cela s'avérera nécessaire, ce que nous ne souhaitons pas, bien entendu. En effet, les obstacles que l'on rencontre dans ce projet de loi, sont si nombreux, tant au niveau des acteurs socio-économiques, des interlocuteurs sociaux qu'au niveau politique, du gouvernement et du Parlement, que nous craignons que le gouvernement quelle que soit sa bonne volonté, ne parvienne pas à vaincre de tels obstacles. (Applaudissements.)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Aelvoet.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil nog even kort ingaan op twee punten, namelijk het juridisch aspect dat ik in mijn uiteenzetting heb aangehaald en de opmerkingen van de minister in verband met ons amendement betreffende het ecologisch draagvlak.

Wat het eerste betreft, is het duidelijk dat de Raad van State van oordeel is dat dit ontwerp eerder een opdrachtenwet is dan een bijzondere-machtenwet. Voor de juridische duidelijkheid is het ook niet onbelangrijk er de aandacht op te vestigen dat wij in een tijdsspanne van enkele jaren een verschuiving moeten vaststellen in de appreciatie van de Raad van State. De twee duidelijke criteria die de Raad van State vroeger hanteerde om een wet als bijzondere-machtenwet te onderscheiden, worden nu gebruikt om aan te tonen dat dit ontwerp een opdrachtenwet is en geen bijzondere-machtenwet. Wie belang hecht aan juridische klaarheid, kan hieraan toch niet zomaar voorbijgaan.

Ik begrijp best, mijnheer de minister, dat u van oordeel is dat wij dit ontwerp in een ruimer kader moeten zien, maar u gaat niet in op het juridisch probleem dat toch zeer reëel is.

Wat de politieke betekenis daarvan betreft, kan het niet worden ontkend dat in het verleden, en meer bepaald in 1982, 1983 en 1986, uitgerekend van socialistische zijde tegen de bijzondere machten zeer scherp werd geprotesteerd als zijnde een ondergraving van onze wetgevende opdracht. Dat wij nu moeten vaststellen dat het hier, volgens de criteria van toen, in feite ook gaat om een bijzondere-machtenwet, is tekenend voor datgene waar wij nu mee bezig zijn.

Wat het tweede punt betreft, mijnheer de minister, hebben wij met vreugde vastgesteld dat u ons amendement betreffende het ecologisch draagvlak voor advies hebt doorgespeeld aan de Centrale Raad voor het bedrijfsleven. Ik weet zelfs dat daar een discussie heeft plaatsgehad die twee uur heeft geduurd en dat de ingesteldheid van de partners van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven weinig positief was. In dit voor ons wezenlijke

amendement, waarvan men *le bien fondé* niet zomaar naast zich kan neerleggen, wordt in feite enkel gevraagd dat de weerslag van het ecologisch draagvlak in een concreet hanteerbaar evaluatiecriterium zou worden gegoten zodat het in 1992 kan worden gebruikt. Het gemak waarmee de grote meerderheid van de partners van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven dit amendement naast zich heeft neergelegd, is een argument te meer om te zeggen dat dit amendement moet worden aangenomen.

Ik zal daar straks nog op terugkomen. Het Nederlands ministerie van Leefmilieu heeft onlangs het rapport «Zorgen voor morgen» gepubliceerd. Minister Nijpels viel als het ware achterover van de resultaten van die studie. Wij staan inderdaad niet op enkele mijlen, maar reeds aan de afgrond van een onbeheersbaar milieuklimaat omwille van de sterke aantasting die het rechtstreeks gevolg is van ons productiepatroon. Dat dit zo duidelijk naar voren komt, is een argument te meer om te zeggen dat wij dringend nood hebben aan een concreet evaluatiecriterium dat moet meespelen ook als het concurrentievermogen wordt bepaald. Zoniet krijgen wij eeuwig en altijd hetzelfde spelletje, namelijk dat het concurrentievermogen uiteindelijk uitsluitend in economische termen wordt gedefinieerd terwijl men zich op het vlak van het milieu moet beperken tot de nazorg; tot het *Kurieren am Symptom*. Dat gaat niet langer op.

Wij hebben een concreet becijferbaar criterium voor evaluatie nodig waardoor er nu al wijzigingen kunnen worden aangebracht aan ons productie- en consumptiemodel.

Ik vind het erg jammer mocht ons terecht amendement uiteindelijk niet worden aangenomen. Ik reken erop, mijnheer de Vice-Eerste minister, dat we daarover nog zullen doorpraten. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article 1^{er} est ainsi rédigé:

Chapitre I^{er}. — Les critères d'évaluation de la compétitivité

Article 1^{er}, § 1^{er}. Les critères d'évaluation de la compétitivité sont les performances à l'exportation, les coûts salariaux, les coûts financiers, les coûts énergétiques et les déterminants structurels, tels que définis aux articles 2 à 6 du présent chapitre.

§ 2. Les critères d'évaluation sont exprimés en indices d'évolution par rapport à 1987 et en comparaison avec la situation des principaux partenaires commerciaux de la Belgique visés aux articles 2 à 6; le choix de ces partenaires et leur importance relative comme concurrents de la Belgique sont déterminés selon le modèle du Fonds monétaire international pour le commerce mondial.

§ 3. Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, fixer les modalités techniques du calcul des critères d'évaluation visés au § 1^{er}.

Hoofdstuk 1. — De criteria voor evaluatie van het concurrentievermogen

Artikel 1. § 1. De criteria voor evaluatie van het concurrentievermogen zijn de uitvoerprestaties, de loonkosten, de financiële kosten, de energiekosten en de structurele determinanten, zoals zij in de artikelen 2 tot 6 van dit hoofdstuk worden beschreven.

§ 2. De evaluatiecriteria worden uitgedrukt in evolutie-indices in vergelijking met 1987 en met de toestand bij de belangrijkste handelspartners van België bedoeld in de artikelen 2 tot 6;

de keuze van deze partners en hun relatief belang als concurrent voor België worden bepaald volgens het model van het Internationaal Monetair Fonds betreffende de wereldhandel.

§ 3. De Koning kan, bij een in Ministerraad overlegd besluit, de technische berekeningswijze van de evaluatiecriteria in § 1 nader regelen.

M. Hatry et consorts proposent les amendements que voici:

«A. Au § 1^{er} de cet article, supprimer les mots «les coûts financiers, les coûts énergétiques».

«A. In § 1 van dit artikel de woorden «de financiële kosten, de energiekosten» te doen vervallen.»

«B. Au § 2 de cet article, remplacer les mots «Les critères d'évaluation sont exprimés (...) aux articles 2 à 6» par les mots «La variation annuelle de ces critères est comparée à celles des principaux partenaires commerciaux de la Belgique visés aux articles 2 à 6.»

«B. In § 2 van dit artikel de woorden «De evaluatiecriteria worden uitgedrukt (...) in de artikelen 2 tot 6» te vervangen door de woorden «De jaarlijkse schommeling van die criteria wordt vergeleken met die van de belangrijkste handelspartners van België bedoeld in de artikelen 2 tot 6.»

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, en ce qui concerne le premier amendement, j'ai fait remarquer au cours de mon intervention dans la discussion générale, à quel point les deux critères relatifs aux coûts énergétiques et aux coûts financiers ne nous paraissent vraiment pas appropriés pour servir d'étalon de mesure en cas de dérapage éventuel de la compétitivité de nos entreprises. En conséquence, je renvoie, pour le surplus, aux développements fournis dans le texte imprimé de l'amendement.

Quant au deuxième amendement, il vise, en réalité, à ne pas établir uniquement une comparaison de l'évolution de ces coûts, par rapport à une seule année de base, 1987, en l'occurrence, mais à suivre cette évolution d'année en année, en même temps que l'on se réfère à l'année de base. Les deux types de mesures doivent être utilisés. Il nous paraît en tout cas important que l'on ne choisisse pas comme seul critère, en cas de dérapage éventuel, un écart significatif par rapport à une année de base, qui serait de plus en plus reculée dans le temps et dont les flux commerciaux seraient nécessairement de plus en plus différents de ceux qui existeront au moment où l'on devra prendre des mesures.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister, minister van Economische Zaken en het Plan en minister van Onderwijs. — De regering vraagt de Senaat deze amendementen te verwerpen om de redenen die reeds in de commissie werden aangevoerd.

De Voorzitter. — De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 1 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article premier sont réservés.

Art. 2. L'évolution des performances à l'exportation est calculée sur la base des gains ou des pertes de parts de marché de l'Union économique belgo-luxembourgeoise, par comparaison avec les performances des cinq principaux partenaires commerciaux européens de la Belgique. Ces gains ou pertes sont la différence entre la croissance du marché à l'exportation et l'évolution en volume de l'ensemble des exportations de biens de l'Union économique belgo-luxembourgeoise. La croissance du marché à l'exportation est la croissance en volume des importations de chaque pays ou zone du reste du monde, affectée du coefficient de pondération reflétant la structure

géographique des exportations de l'Union économique belgo-luxembourgeoise.

Art. 2. De evolutie van de uitvoerprestaties wordt berekend op basis van de toename of het verlies aan marktaandelen van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, in vergelijking met de prestaties van de vijf belangrijkste Europese handelspartners van België. Deze toename of dat verlies is het verschil tussen de groei van de uitvoermarkt en de evolutie van de uitvoer van goederen van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in volume. De groei van de uitvoermarkt is de groei in volume van de invoer van ieder land of zone in de rest van de wereld waarop de wegingscoëfficiënt die de geografische structuur van de uitvoer van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie weerspiegelt, wordt toegepast.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. L'évolution des coûts salariaux est calculée sur la base du coût salarial par personne occupée dans le secteur privé, exprimé en monnaie commune, par comparaison à la moyenne pondérée des sept principaux partenaires commerciaux de la Belgique.

Art. 3. De evolutie van de loonkosten wordt berekend op basis van de loonkosten per werknemer in de privé-sector, uitgedrukt in gemeenschappelijke munt, in vergelijking met het gewogen gemiddelde van de zeven belangrijkste handelspartners van België.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 4 est ainsi rédigé :

Art. 4. L'évolution des coûts financiers est calculée sur la base entre autres de l'évolution des taux d'intérêt à court, moyen et long terme en Belgique, par comparaison à celle des sept principaux partenaires commerciaux de la Belgique.

Art. 4. De evolutie van de financiële kosten wordt berekend onder meer op basis van de evolutie van de rentetarieven op korte, halflange en lange termijn in België, in vergelijking met de evolutie bij de zeven belangrijkste handelspartners van België.

M. Hatry et consorts proposent la suppression de cet article.

De heer Hatry c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, les considérations émises, il y a un instant, valent pour cet article ainsi que pour l'amendement que j'ai déposé à l'article 5.

Le présent amendement vise précisément à supprimer toute référence aux coûts énergétiques d'une part, et aux coûts financiers, d'autre part. Je me suis suffisamment expliqué sur cette question au cours de la discussion générale.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 4 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 4 worden aangehouden.

L'article 5 est ainsi libellé :

Art. 5. L'évolution des coûts énergétiques est calculée sur la base d'un indicateur de l'évolution du prix établi par produit énergétique et par catégorie de consommateurs, exprimé en monnaie commune, par comparaison à l'évolution du coût de chacun de ces vecteurs énergétiques chez les cinq principaux partenaires commerciaux européens de la Belgique.

Art. 5. De evolutie van de energiekosten wordt beoordeeld op basis van een indicator betreffende de prijzevolutie per energieprodukt en per categorie van verbruikers, uitgedrukt in gemeenschappelijke munt, in vergelijking met de evolutie van de kostprijs van ieder van deze energievectoren bij de vijf belangrijkste Europese handelspartners van België.

M. Hatry et consorts proposent la suppression de cet article.

De heer Hatry c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

M. Hatry a déjà défendu cet amendement.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 5 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 5 worden aangehouden.

Art. 6. L'évolution des déterminants structurels de la compétitivité est calculée sur la base entre autres de l'évolution de la formation brute de capital fixe des entreprises et des dépenses en recherche et développement, en distinguant le financement public du financement privé, exprimées en pourcentages du produit intérieur brut, par comparaison avec celle des cinq principaux partenaires commerciaux européens de la Belgique.

Art. 6. De evolutie van de structurele determinanten van het concurrentievermogen wordt berekend onder meer op basis van de evolutie van de bruto vaste kapitaalvorming van de ondernemingen en van de uitgaven inzake onderzoek en ontwikkeling, waarbij een onderscheid tussen de overheidsfinanciering en de privé-financiering wordt gemaakt en waarbij die kapitaalvorming en uitgaven worden uitgedrukt in procenten van het bruto binnenlands produkt, in vergelijking met de evolutie bij de vijf belangrijkste Europese handelspartners van België.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — Mevrouw Aelvoet stelt voor een artikel 6bis (nieuw) in te voegen, dat luidt :

« Een artikel 6bis (nieuw) in te voegen, luidende :

« Art. 6bis. Vanaf 1992 wordt het ecologisch draagvlak ingevoegd als structurele determinant van het concurrentievermogen.

Te dien einde verbindt de regering zich tot de ontwikkeling van een evaluatiecriterium voor de evolutie van het ecologisch draagvlak, dat voor 31 december 1991 ter goedkeuring aan het Parlement wordt voorgelegd. »

« Insérer un article 6bis (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 6bis. A partir de 1992, l'aspect écologique est ajouté aux déterminants structurels de la compétitivité.

Le gouvernement s'engage à cette fin à mettre au point un critère d'évaluation de l'évolution de l'aspect écologique, qu'il soumettra à l'approbation du Parlement avant le 31 décembre 1991. »

Wordt dit amendement gesteund? (Talrijke leden staan op.)
Aangezien het amendement reglementair wordt gesteund, maakt het deel uit van de bespreking.

Het woord is aan mevrouw Aelvoet.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, dit amendement hebben wij daarnet even aangekaart. Het luidt :

« Vanaf 1992 wordt het ecologisch draagvlak ingevoegd als structurele determinant van het concurrentievermogen.

Te dien einde verbindt de regering zich tot de ontwikkeling van een evaluatiecriterium voor de evolutie van het ecologisch draagvlak, dat voor 31 december 1991 ter goedkeuring aan het Parlement wordt voorgelegd. »

De verantwoording van dit amendement is duidelijk.

Bij het meten van het concurrentievermogen als globale maatstaf voor onze welvaart kan niet worden voorbijgegaan aan het ecologisch draagvlak als steeds belangrijker wordend onderdeel voor zowel de welvaart in het algemeen als voor het investeringsklimaat en de positionering van de produkten in het bijzonder.

Het toenemend belang van dit ecologisch aspect wordt algemeen erkend, de gepaste maatstaf ontbreekt.

Wij erkennen dat wij op het ogenblik ook niet in staat zijn om zo een gepaste maatstaf aan te reiken.

Het lijkt ons fundamenteel te zijn dat de regering haar verantwoordelijkheid op zich neemt om deze maatstaf te ontwikkelen op basis van een korf elementen, zoals energieverbruik per geproduceerde eenheid, afvalproductie, waterkwaliteit en dergelijke.

In die zin vragen wij geen gemakkelijke oplossing op korte termijn. Wij hebben het over een politieke beslissing die op politiek niveau wordt genomen. Dat toewerpen naar de sociale partners is aanvaardbaar, maar de verantwoordelijkheid op het politieke niveau mag niet worden overgelaten aan de sociale partners.

Wij pleiten ervoor dat dit amendement — het enige dat wij indienen — wordt aangenomen.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister, minister van Economische Zaken en het Plan en minister van Onderwijs. — Mijnheer de Voorzitter, een regering mag zich niet verder verbinden dan tot waar zij die verbintenissen kan nakomen.

Zelfs in de veronderstelling dat de regering erin slaagt tegen 1992, zoals ik in de Kamer heb gezegd, het ecologisch element te kwantificeren en zelfs indien de sociale partners niet erg enthousiast zijn, dan nog is het meetinstrument niet bruikbaar. Men moet de garantie hebben dat men een vergelijkbaar element in ten minste vijf staten ter beschikking heeft.

Er zijn twee voorwaarden alvorens men het ecologisch element in het wetsontwerp kan integreren: ten eerste, de kwantificering op nationaal niveau en, ten tweede, eenzelfde meetinstrument in ten minste vijf concurrerende lid-staten die meten volgens eenzelfde methodiek. Anders is er geen vergelijkingswaarde.

In dit verband voel ik mij niet bij machte mij te engageren, maar ik zal het echter niet laten bij de huidige stand van zaken in de Centrale Raad voor het bedrijfsleven. Wij zullen het initiatief nemen om een ernstige inspanning ter zake te doen.

Ik herhaal dat het dan nog nodig is dat men in ten minste vijf lid-staten, die Europese concurrenten zijn, tegen 1992 tot een zelfde resultaat komt. Daartoe kan ik mij echter niet verbinden.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Aelvoet.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, dat de regering zich niet langer kan binden dan voor de duur van haar ambtstermijn, is juridisch gezien juist. Dat kan echter gemakkelijk worden opgevangen, indien de regering een subamendement indient dat bepaalt dat de kwestie vóór april 1991 geregeld moet zijn. Dat is slechts een formaliteit.

De kern van het antwoord van de minister ging niet daarover.

Over zijn antwoord maak ik twee opmerkingen. Eerst en vooral is het belangrijk dat er ergens een doorbraak tot stand komt en dat er inspanningen worden gedaan om tot een concreet evaluatiecriterium te komen. Ooit zal één land de eerste stap moeten doen. In een volgende fase kan men dan nagaan of het voorgestelde criterium voor andere landen aanvaardbaar is.

Aangezien het bewustzijn van de milieuproblematiek de jongste jaren groeit, denk ik dat dit niet zo onmogelijk is.

Dat er op langere termijn een vergelijkbare methodiek moet worden uitgewerkt, die door verscheidene landen wordt aanvaard, betekent nog niet dat de regering geen inspanningen moet leveren om precies zo een criterium vast te leggen. Als er één regering van start gaat, heeft men een basis waarop men kan steunen om met de anderen aan tafel te gaan zitten. Men moet zich hoe dan ook voor een dergelijk gesprek wapenen.

Uiteraard is de ecologische situatie in de diverse landen niet vergelijkbaar. Een land met traagstromende rivieren heeft andere problemen dan een land met snelstromende rivieren, om maar één klein detail aan te halen. Wat dat betreft, kunnen er geen uniforme maatstaven zijn. Dat vloeit voort uit de definitie van ecologie zelf.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

Chapitre II. — La procédure ordinaire d'évaluation de la compétitivité

Art. 7. Pour l'application de la présente loi, on entend, par «interlocuteurs sociaux», les représentants des organisations représentatives des travailleurs, des entreprises, des classes moyennes et de l'agriculture.

Hoofdstuk II. — De gewone procedure voor evaluatie van het concurrentievermogen

Art. 7. Voor de toepassing van deze wet wordt met «sociale gesprekspartners» bedoeld de vertegenwoordigers van de organisaties die de werknemers, de ondernemingen, de middenstand en de landbouw vertegenwoordigen.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 8 est ainsi rédigé:

Art. 8. § 1^{er}. Chaque année, avant le 31 mars, le Conseil central de l'économie établit un rapport et émet un avis au sujet de la compétitivité des entreprises belges; le rapport et l'avis sont transmis sans délai au gouvernement et aux Chambres législatives.

Le Conseil central de l'économie établit chaque année, avant le 30 septembre, un rapport intermédiaire, qui est également transmis sans délai au gouvernement et aux Chambres législatives.

L'un et l'autre de ces rapports contiennent notamment l'estimation la plus récente des critères d'évaluation définis aux articles 2 à 6.

§ 2. Après avoir reçu le rapport annuel et l'avis y afférent, le gouvernement convoque les interlocuteurs sociaux à une concertation. Cette concertation est consacrée à une discussion de l'évolution de la compétitivité sur la base du rapport et de l'avis du Conseil central de l'économie.

Si le gouvernement n'a pas reçu le rapport et l'avis visés à l'alinéa 1^{er} au plus tard le 31 mars, il prend néanmoins l'initiative de la concertation.

§ 3. A compter du jour où le gouvernement les a convoqués, les interlocuteurs sociaux disposent d'un mois pour arrêter, par la voie d'une convention collective de travail, des mesures sauvegardant ou rétablissant la compétitivité, ou pour suggérer au gouvernement des mesures qui dépendent de sa responsabilité.

§ 4. Si, après l'expiration du délai prévu au § 3, le gouvernement estime que la compétitivité reste menacée, il peut soumettre aux Chambres législatives une déclaration motivée en ce sens.

La compétitivité est menacée si le critère des performances à l'exportation défini à l'article 2 et au moins l'un des autres critères d'évaluation définis aux articles 3 à 6 font apparaître une dégradation.

Cependant, le gouvernement dispose en outre d'un pouvoir d'appréciation, en fonction, d'une part, des mesures éventuelles qu'auraient prises les interlocuteurs sociaux et, d'autre part, de l'évolution récente de la balance commerciale et des performances à l'exportation, du degré de dépassement des critères concernés, de l'évolution des autres critères d'évaluation et des autres déterminants de la compétitivité, en ce compris la productivité, tels qu'ils ressortent du tableau de bord et de l'avis du Conseil central de l'économie.

§ 5. Lorsque, à la suite de la déclaration motivée visée au § 4, les Chambres législatives ont constaté par un vote que la compétitivité est menacée, le Roi peut, dans les deux mois qui suivent ce vote, prendre par arrêté délibéré en Conseil des ministres celles des mesures prévues à l'article 10 qu'il juge nécessaires à la sauvegarde ou au rétablissement de la compétitivité.

Art. 8. § 1. Jeder jaar brengt de Centrale Raad voor het bedrijfsleven, vóór 31 maart, een verslag en een advies uit omtrent het concurrentievermogen van de Belgische ondernemingen; het verslag en het advies worden zonder verwijl aan de regering en aan de Wetgevende Kamers toegezonden.

Ieder jaar brengt de Centrale Raad voor het bedrijfsleven, vóór 30 september, een tussentijds verslag uit, dat eveneens zonder verwijl aan de regering en aan de Wetgevende Kamers wordt toegezonden.

Zowel het ene als het andere verslag bevatten onder meer de meest recente raming van de evaluatiecriteria vermeld in de artikelen 2 tot 6.

§ 2. Nadat de regering het jaarlijks verslag en het erbij horend advies heeft ontvangen, roept zij de sociale gesprekspartners voor overleg bijeen. In dat overleg wordt de evolutie van het concurrentievermogen besproken op basis van het verslag en het advies van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven.

Indien de regering het in het eerste lid bedoelde verslag en advies uiterlijk op 31 maart niet heeft ontvangen, neemt zij desalniettemin het initiatief van het overleg.

§ 3. Te rekenen vanaf de dag waarop de regering de sociale gesprekspartners heeft bijengeroepen, beschikken deze over een maand om, bij wege van een collectieve arbeidsovereenkomst, maatregelen vast te stellen die het concurrentievermogen vrijwaren of herstellen, of om aan de regering maatregelen te suggereren die tot haar bevoegdheid behoren.

§ 4. Wanneer de regering, na het verstrijken van de termijn bepaald in § 3, van oordeel is dat het concurrentievermogen bedreigd blijft, kan zij een gemotiveerde verklaring in die zin aan de Wetgevende Kamers voorleggen.

Het concurrentievermogen wordt bedreigd wanneer het criterium inzake de uitvoerprestaties vermeld in artikel 2 en minstens één van de andere in de artikelen 3 tot 6 vermelde criteria een achteruitgang vertonen.

Daarnaast beschikt de regering evenwel over een beoordelingsbevoegdheid, enerzijds op basis van de maatregelen die de sociale gesprekspartners eventueel hebben genomen, en anderzijds op basis van de recente evolutie van de handelsbalans en van de uitvoerprestaties, de mate waarin de betrokken criteria worden overschreden, de evolutie van de andere evaluatiecriteria en van de andere determinanten van het concurrentievermogen, met inbegrip van de produktiviteit, zoals zij tot uiting komen in het analyseschema en het advies van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven.

§ 5. Wanneer, na de gemotiveerde verklaring bedoeld in § 4, de Wetgevende Kamers bij een stemming hebben vastgesteld dat het concurrentievermogen wordt bedreigd, kan de Koning, gedurende twee maanden volgend op de stemming, bij een in Ministerraad overlegd besluit, maatregelen nemen als bedoeld in artikel 10 die Hij voor het vrijwaren of het herstellen van het concurrentievermogen nodig acht.

M. Hatry et consorts proposent les amendements que voici :

« A. Au § 2 de cet article, remplacer le mot « concertation » par les mots « concertation tripartite. »

« B. Supprimer le § 3 de cet article. »

« C. Remplacer le § 4 de cet article par la disposition suivante :

« Si, sur la base du rapport et de l'avis du Conseil central de l'économie, et après la concertation tripartite le gouvernement estime que la compétitivité est menacée, il peut soumettre aux Chambres législatives une déclaration motivée en ce sens. »

« A. In § 2 van dit artikel het woord « overleg » te vervangen door het woord « driepartijen-overleg. »

« B. Paragraaf 3 van dit artikel te doen vervallen. »

« C. In § 4 van dit artikel het zinsdeel « Wanneer ... bedreigd blijft » te vervangen als volgt :

« Wanneer de regering, op basis van het verslag en het advies van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven en na het driepartijen-overleg, van oordeel is dat het concurrentievermogen bedreigd is, ... »

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, dans la procédure « normale » de mise en œuvre des initiatives que le gouvernement compte prendre pour essayer de rétablir la compétitivité si celle-ci est menacée, j'ai dénoncé la longueur du processus envisagé ainsi que le nombre trop élevé d'étapes successives, six en l'occurrence, par lesquelles la procédure doit passer.

Les amendements A, B et C à l'article 8 forment un ensemble et visent à supprimer une des étapes de ce processus.

Il me semble, en effet, inutile de placer les interlocuteurs sociaux devant des responsabilités additionnelles, parce que leur point de vue est déjà connu, étant donné qu'ils ont eu l'occasion de l'exprimer, au sein du Conseil central de l'économie et/ou du Conseil national du travail au moment où le gouvernement les a saisis des mesures envisagées. Il n'est donc pas nécessaire de leur accorder un mois supplémentaire pour délibérer sur une convention collective interprofessionnelle de travail.

Sur le plan de l'action, il est clair que les deux groupes d'interlocuteurs sociaux ne vont jamais s'engager dans une convention collective de travail interprofessionnelle bilatérale, sans connaître les intentions du gouvernement. L'étape prévue dans le processus est donc totalement inutile et le gouvernement sera tenu de faire connaître immédiatement sa position ainsi que les mesures qu'il compte prendre.

J'essaie donc, par ce triple amendement, de rendre la procédure plus efficace, plus rapide et de permettre au gouvernement de faire connaître son point de vue, s'il en a un bien entendu, au moment où les interlocuteurs sociaux sont eux-mêmes confrontés à ce problème.

Etant donné le désir d'efficacité exprimé tout à l'heure par M. le Vice-Premier ministre, je suis persuadé qu'il ne pourra qu'approuver mon intention et la façon de la concrétiser, telle qu'elle est formulée dans les présents amendements.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 8 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 8 worden aangehouden.

Chapitre III. — La procédure en cas de circonstances exceptionnelles

Art. 9. § 1^{er}. Par circonstances exceptionnelles, on entend les événements d'origine extérieure, y compris une modification brutale des taux de change, dont l'importance est telle que les effets attendus sur la compétitivité de la Belgique vis-à-vis

de ses principaux partenaires commerciaux seront rapides et significatifs.

§ 2. Lorsqu'il constate l'existence de circonstances exceptionnelles visées au § 1^{er}, le gouvernement demande au Conseil central de l'économie de donner un avis urgent et convoque les interlocuteurs sociaux à une concertation urgente, menée le cas échéant sur la base de l'avis donné d'urgence par le Conseil central de l'économie.

§ 3. A compter du jour où le gouvernement les a convoqués, les interlocuteurs sociaux disposent du délai que le gouvernement fixe dans la convocation et qui ne peut excéder un mois, pour arrêter, par la voie d'une convention collective de travail, des mesures sauvegardant ou rétablissant la compétitivité, ou pour suggérer au gouvernement des mesures qui dépendent de sa responsabilité.

§ 4. Si, après l'expiration du délai prévu au § 3, le gouvernement estime que la compétitivité reste menacée, il peut soumettre aux Chambres législatives une déclaration motivée en ce sens.

§ 5. Lorsque, à la suite de la déclaration motivée visée au § 4, les Chambres législatives ont constaté par un vote que la compétitivité est menacée, le Roi peut, dans les deux mois qui suivent ce vote, prendre par arrêté délibéré en Conseil des ministres celles des mesures prévues à l'article 10 qu'il juge nécessaires à la sauvegarde ou au rétablissement de la compétitivité.

Hoofdstuk III. — De procedure in geval van buitengewone omstandigheden

Art. 9. § 1. Met buitengewone omstandigheden worden bedoeld de gebeurtenissen met een buitenlandse oorsprong, met inbegrip van een drastische wijziging van de wisselkoersen, die zo belangrijk zijn dat de verwachte invloed op onze concurrentiepositie in vergelijking met onze belangrijkste handelspartners zich snel en ingrijpend zal doen gevoelen.

§ 2. Wanneer de regering het bestaan van buitengewone omstandigheden als bedoeld in § 1 vaststelt, verzoekt zij de Centrale Raad voor het bedrijfsleven om een dringend advies en roept zij de sociale gesprekspartners op voor een dringend overleg, waarbij, in voorkomend geval, wordt uitgegaan van het advies dat door de Centrale Raad voor het bedrijfsleven dringend is uitgebracht.

§ 3. Te rekenen vanaf de dag waarop de regering de sociale gesprekspartners heeft bijeengeroepen, beschikken deze over de termijn die de regering in de bijeenroeping bepaalt en die niet langer mag zijn dan een maand, om, bij wege van een collectieve arbeidsovereenkomst maatregelen vast te stellen die het concurrentievermogen vrijwaren of herstellen, of om aan de regering maatregelen te suggereren die tot haar bevoegdheid behoren.

§ 4. Wanneer de regering, na het verstrijken van de termijn bedoeld in § 3, van oordeel is dat het concurrentievermogen bedreigd blijft, kan zij een gemotiveerde verklaring in die zin aan de Wetgevende Kamers voorleggen.

§ 5. Wanneer, na de gemotiveerde verklaring bedoeld in § 4, de Wetgevende Kamers bij een stemming hebben vastgesteld dat het concurrentievermogen wordt bedreigd, kan de Koning, gedurende twee maanden volgend op de stemming, bij een in Ministerraad overlegd besluit, maatregelen nemen als bedoeld in artikel 10 die Hij voor het vrijwaren nodig acht.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 10 est rédigé comme suit :

Chapitre IV. — Les instruments en vue de sauvegarder ou de restaurer la compétitivité

Art. 10. — § 1^{er}. Les mesures temporaires que le Roi est habilité à prendre en vertu des articles 8, § 5, et 9, § 5, lorsque

les Chambres législatives ont constaté que la compétitivité des entreprises belges est menacée, sont les suivantes :

1^o La limitation de la prise en compte des facteurs déterminant la croissance nominale des revenus des salariés, accompagnée d'une modération équivalente des revenus des professions libérales et des indépendants, des allocations sociales, des loyers, des dividendes, des tantièmes et des revenus d'activités de tout autre type;

2^o La fixation du cadre dans lequel tout accord sur l'évolution des revenus des salariés, négocié dans la période qui prend fin un an après l'expiration du délai de deux mois fixé aux articles 8, § 5, et 9, § 5, doit être conclu, accompagnée de mesures à effets équivalents pour les autres catégories socio-professionnelles, y compris pour celles dont l'évolution des revenus n'est pas touchée par des accords;

3^o L'adoption des mesures utiles à la réduction des coûts financiers;

4^o La réduction limitée des cotisations patronales à la sécurité sociale dans les secteurs exposés à la concurrence internationale;

5^o L'augmentation de la déduction fiscale pour investissements, qui ne peut toutefois excéder le double des montants en vigueur au moment du vote visé aux articles 8, § 5, et 9, § 5;

6^o L'augmentation de la déduction fiscale pour investissements en recherche et développement, qui ne peut toutefois excéder dix points de plus que le taux spécifique en vigueur au moment du vote visé aux articles 8, § 5, et 9, § 5.

Les mesures visées à l'alinéa 1^{er} se substituent, le cas échéant et pour la durée de leur validité, aux régimes législatifs existant en la matière.

§ 2. Les mesures visées au § 1^{er}, 1^o et 2^o, peuvent prévoir un régime différencié selon le niveau de revenus. Les mesures visées au § 1^{er}, 3^o, 4^o, 5^o et 6^o, peuvent être différenciées selon les secteurs.

Hoofdstuk IV. — De instrumenten voor het vrijwaren of herstellen van het concurrentievermogen

Art. 10. § 1. De tijdelijke maatregelen die de Koning krachtens de artikelen 8, § 5, en 9, § 5, kan nemen wanneer de Wetgevende Kamers hebben vastgesteld dat het concurrentievermogen van de Belgische ondernemingen is bedreigd, zijn :

1^o Het beperken van het in aanmerking nemen van de factoren die de nominale inkomensgroei van de loontrekkenden bepalen, gepaard gaande met een gelijkwaardige matiging van de inkomens van de vrije beroepen en de zelfstandigen, de sociale uitkeringen, de huurprijzen, de dividenden, de tantièmes en de inkomens uit alle andere beroepsactiviteiten;

2^o Het vaststellen van het kader voor de akkoorden over de evolutie van de inkomens der loontrekkenden, waarover wordt onderhandeld gedurende de periode die eindigt één jaar na het verstrijken van de termijn van twee maanden bepaald in de artikelen 8, § 5, en 9, § 5, gepaard gaande met gelijkwaardige maatregelen voor de andere sociaal-professionele categorieën, ook die waarvan de inkomensevolutie niet wordt beïnvloed door akkoorden;

3^o Het vaststellen van de maatregelen die nuttig zijn om de financiële kosten te verminderen;

4^o Het beperkt verminderen van de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid in de sectoren die onderhevig zijn aan internationale concurrentie;

5^o Het verhogen van de belastingaftrek voor investeringen, doch tot niet meer dan het dubbele van de op het ogenblik van de stemming, bedoeld in de artikelen 8, § 5, en 9, § 5, geldende bedragen;

6^o Het verhogen van de belastingaftrek voor investeringen in onderzoek en ontwikkeling, tot maximaal tien punten meer dan het specifiek tarief dat op het ogenblik van de stemming, bedoeld in de artikelen 8, § 5, en 9, § 5, van toepassing is.

De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, komen, in voorkomend geval en voor de tijd van hun gelding, in de plaats van ter zake bestaande wetsregelingen.

§ 2. De maatregelen, bedoeld in § 1, 1^o en 2^o, kunnen voorzien in een gedifferentieerde regeling al naargelang het inkomensniveau. De maatregelen bedoeld in § 1, 3^o, 4^o, 5^o en 6^o, kunnen gedifferentieerd worden volgens de sectoren.

M. Hatry et consorts proposent les amendements que voici :

« A. Au § 1^{er} de cet article, supprimer le 3^o. »

« A. In § 1 van dit artikel, het 3^o te doen vervallen. »

« B. Au § 1^{er} de cet article, remplacer le 5^o comme suit :

« 5^o L'adaptation des montants prévus pour la déduction fiscale pour investissements. »

« B. In § 1 van dit artikel, het 5^o te vervangen als volgt :

« 5^o Het aanpassen van de bedragen van de belastingaftrek voor investeringen. »

« C. Au § 1^{er} de cet article, supprimer le 6^o. »

« C. In § 1 van dit artikel, het 6^o te doen vervallen. »

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, le premier amendement vise l'insertion, dans le projet, d'un certain type de coûts financiers que nous n'apprécions pas. Nous nous en sommes déjà expliqués.

Le deuxième concerne les secteurs qualifiés d'« exposés à la concurrence internationale », qualification qui nous paraît aussi désuète que la notion de secteur protégé que l'on brandissait souvent voici une dizaine d'années.

Les secteurs du groupe tertiaire notamment, tels que les assurances, les banques, le tourisme, la distribution, sont autant d'éléments soumis, aujourd'hui, à la concurrence internationale au même titre que les secteurs à proprement parler industriels que ceux-ci travaillent pour l'exportation ou pour le marché intérieur.

On ne peut plus parler, par conséquent, de cette différenciation qui, dans le passé, amenait le gouvernement à considérer qu'il ne devait pas s'occuper de ce qui se passait dans certains secteurs et qu'il devait, par contre, veiller à la compétitivité de tous les autres.

Aujourd'hui, le gouvernement doit pouvoir intervenir sans restriction et, si nécessaire, dans l'allègement des coûts pour tous les secteurs.

Le troisième amendement vise la déduction fiscale pour investissements. Je déplore les initiatives de nature différente qu'a prises le gouvernement en la matière dans au moins deux projets de loi. En commission des Finances, nous avons modifié avec l'accord du gouvernement, les dispositions qu'il avait proposées, en particulier pour lui permettre, dans le cadre de la réforme fiscale, des possibilités accrues de recourir à la déduction fiscale. Le ministre des Finances s'est montré particulièrement sensible à l'argument selon lequel il ne convenait pas que le gouvernement limite ses possibilités d'intervention dans ce domaine, par rapport à la situation actuelle.

Pourquoi ? Parce que la déduction fiscale est l'une des rares formes d'intervention financière ou fiscale, que la Commission européenne admet, aujourd'hui, sans difficulté.

Par les mesures qu'il avait prises, au départ, dans la réforme fiscale, le gouvernement se trouvait véritablement lié à une réduction considérable de la déduction pour investissement. Nous risquons donc, ici aussi, si à l'avenir nous souhaitons rétablir, après l'avoir réduit, le système admis aujourd'hui, de ne plus obtenir l'accord de la Communauté européenne. Aussi proposons-nous de conserver la possibilité, pour le gouvernement, de maintenir, si le besoin s'en fait sentir, le système de déduction fiscale au niveau aujourd'hui en vigueur.

Par analogie, avec l'amendement admis dans le cadre de la réforme fiscale, nous ne voulons pas non plus ici que le gouvernement réduise excessivement ses possibilités de recourir à la déduction fiscale pour investissements. C'est pourquoi nous proposons, par l'amendement C, à l'article 10, de supprimer les restrictions que le gouvernement s'impose à lui-même.

Nous lui faisons confiance pour qu'il applique la déduction fiscale qu'il estime devoir appliquer, sans restrictions dans la loi et éventuellement réintroduire, en cas de nécessité, en vue de stimuler l'économie belge, dans le cadre de la protection de la compétitivité, le niveau actuel de façon tout à fait indépendante de restrictions.

Enfin, le dernier point de l'amendement a déjà été largement détaillé. Il fait partie des corrections que nous avons insérées pour qu'il ne soit pas tenu compte des coûts énergétiques et financiers. Je n'y reviendrai donc pas.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 10 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 10 worden aangehouden.

Art. 11. § 1^{er}. Les arrêtés pris exclusivement en application des articles 8, § 5, et 9, § 5, cessent de produire leurs effets, sans préjudice de ce qui est disposé au § 3, à la fin du septième mois qui suit celui au cours duquel a eu lieu le vote visé aux articles 8, § 5, et 9, § 5, s'ils n'ont pas été confirmés par la loi avant cette date.

§ 2. Les arrêtés confirmés par la loi au sens du § 1^{er} ne peuvent être modifiés, complétés, remplacés ou abrogés que par une loi, étant entendu que, d'une part, la présente loi reste ensuite d'application et que, d'autre part, le Roi conserve le pouvoir de modifier, de compléter, de remplacer ou d'abroger les dispositions qui ont trait à des matières qui relèvent de Sa compétence en vertu de la Constitution ou d'une loi autre que la présente loi.

§ 3. Par dérogation au § 1^{er}, les arrêtés pris en application des articles 8, § 5, et 9, § 5, et relatifs aux matières visées à l'article 10, § 1^{er}, 5^o et 6^o, sont applicables à l'entière de la période imposable désignée par le Roi.

Art. 11. § 1. De besluiten, bij uitsluiting vastgesteld met toepassing van het bepaalde in de artikelen 8, § 5, en 9, § 5, houden op uitwerking te hebben, onverminderd het bepaalde in § 3, op het einde van de zevende maand volgend op die waarin de stemming, bedoeld in de artikelen 8, § 5, en 9, § 5, heeft plaatsgehad, tenzij zij vóór die dag bij wet zijn bekrachtigd.

§ 2. De besluiten die bij de wet zijn bekrachtigd zoals bedoeld in § 1 kunnen niet dan bij een wet worden gewijzigd, aangevuld, vervangen of opgeheven, met dien verstande enerzijds dat onderhavige wet vervolgens van toepassing blijft, en anderzijds dat de Koning het recht behoudt om de bepalingen, die betrekking hebben op de aangelegenheden die krachtens de Grondwet of een andere dan onderhavige wet tot Zijn bevoegdheid behoren, te wijzigen, aan te vullen, te vervangen of op te heffen.

§ 3. In afwijking van het bepaalde in § 1, zijn de besluiten, vastgesteld met toepassing van het bepaalde in de artikelen 8, § 5, en 9, § 5, en betrekking hebbende op de aangelegenheden bedoeld in artikel 10, § 1, 5^o en 6^o, van toepassing op de geheleheid van het belastbaar tijdperk dat de Koning aanwijst.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De aangehouden stemmingen en de stemming over het ontwerp van wet in zijn geheel hebben later plaats.

Ik herinner eraan dat de commissie heeft besloten het voorstel van wet van mevrouw Herman en de heer Buchmann die bij de bespreking van het ontwerp was gevoegd niet aan te nemen.

Je vous rappelle que la commission propose le rejet de la proposition de loi de Mme Herman et de M. Buchmann qui était jointe à la discussion du projet.

Overeenkomstig artikel 47 van ons reglement zal de Senaat zich later uitspreken over de conclusie van de commissie.

Conformément à l'article 47 du règlement, nous procéderons ultérieurement au vote sur les conclusions de la commission.

PROJET DE LOI-PROGRAMME

Discussion générale

ONTWERP VAN PROGRAMMAWET

Algemene beraadslaging

M. le Président. — L'ordre du jour appelle l'examen du projet de loi-programme.

Aan de orde is de beraadslaging over het ontwerp van programmwet.

Je sou mets au Sénat la procédure envisagée. Il y aura d'abord une discussion générale — plusieurs orateurs sont déjà inscrits — à l'issue de laquelle le Vice-Premier ministre et ministre du Budget répondra éventuellement au nom du gouvernement. Suivra la discussion de chacun des rapports — dans l'ordre: Affaires sociales, Santé publique et Environnement, Agriculture et Classes moyennes, Finances, Relations extérieures, Infrastructure, Intérieur, Economie et Justice — discussion suivie chaque fois de l'examen des articles et amendements y afférents.

Le Sénat est-il d'accord sur cette proposition ?

Is de Senaat het hiermee eens ? (*Instemming.*)

Le discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

La parole est à Mme Delruelle.

Mme Delruelle-Ghobert. — Monsieur le Président, fidèle à la tradition en matière de loi-programme, je commencerai mon intervention en dénonçant le caractère hybride, fourre-tout, de ce projet. Je suis très à l'aise pour le faire car, même dans la majorité, M. Henrion et moi-même n'avons cessé de regretter cette déplorable manière de légiférer.

« Nous sommes d'ailleurs loin d'être les seuls de notre avis. A entendre l'honorable collègue dont je viens de parler, qui a une bien plus longue expérience parlementaire que la mienne, M. Hanin, ancien ministre, dénonçait, il y quinze ans déjà, avec vigueur et obstination, les défauts, les anomalies et les imperfections de cette méthode de travail de l'Exécutif.

Plus près de nous, M. Parisi, ancien député et ancien ministre, avait critiqué vivement ce type de loi dans la *Revue de droit public et des sciences administratives* dont je voudrais vous lire l'extrait suivant: « En effet, au fur et à mesure que ces lois de propositions budgétaires et autres appellations se succèdent et que leur rythme s'accélère, on peut dire que, même là où il n'y a pas délégation de pouvoirs, il y a effacement progressif du Parlement au profit du pouvoir exécutif.

Non seulement, le gouvernement demande un vote de confiance à sa majorité sur des dispositions hétérogènes, en lui demandant de renoncer à son droit d'amendement. Non seulement ces dispositions hétérogènes ne proviennent pas d'une finalité unique que constitueraient des circonstances économiques difficiles, mais elles sont issues d'un jeu de compromis où s'affrontent des idéologies différentes au nom desquelles les partis de la majorité s'arrachent des satisfactions.

Aussi, au bout de l'évolution, le projet de loi ressemblera à un château de cartes que le simple dépôt d'un amendement peut faire s'écrouler. »

Et M. Parisi de citer en premier lieu l'exemple de la loi unique. Selon lui, la loi de référence en ce domaine est celle du gouvernement Leburton de 1973, mais nous savons tous que les gouvernements qui se sont succédé ont eu recours à ce mode de législation.

En fait, il s'agit pour un gouvernement, quel qu'il soit d'ailleurs, de faire passer grâce à cette méthode législative, c'est-à-dire par une série d'articles de loi-programme, d'importantes ou de moins importantes propositions de réformes et de modifications qui, prises individuellement, nécessiteraient plus de réflexion, de discussions, d'analyses, bref plus de temps que ne l'autorisent les calendriers gouvernementaux et parlementaires.

C'est là un détestable mode de travail qui tend à devenir une habitude et qui, chaque fois qu'il se présente, doit être fermement dénoncé.

Le débat qui s'ensuivra nous entraînera du domaine social au domaine fiscal, en passant par des mesures concernant l'emploi, des dispositions touchant les indépendants, les fonctionnaires, les pensionnés, en s'arrêtant quelques instants à la procédure judiciaire relative aux amendes administratives pour atterrir dans un *tutti frutti* de mesures diverses, tout ceci sans lien logique ni rationnel entre les différentes composantes.

Ce menu très varié cache un certain nombre de dispositions très importantes, parfois très dangereuses à nos yeux, car elles s'inspirent de principes que nous ne pouvons avaliser: l'augmentation des charges, l'encouragement à la mauvaise gestion, l'emploi artificiel, l'emprise de groupes d'intérêt, dépenses supplémentaires peu compatibles avec une certaine rigueur budgétaire.

Parmi ces mesures, je ne puis passer sous silence les dispositions relatives aux travailleurs indépendants et tout d'abord, la cotisation de consolidation. Celle-ci est soi-disant supprimée. On pourrait dire tant mieux. Le système était d'ailleurs inspiré par une conception erronée de la notion de solidarité. En effet, il est inéquitable d'imposer une cotisation sociale sur les revenus, tout en maintenant le montant des pensions des indépendants en-dessous du minimum vital. Pour rappel, cette cotisation de solidarité avait été imposée dans une ère de grande rigueur et d'austérité due aux circonstances.

Le gouvernement actuel propose de remplacer la cotisation de consolidation par l'instauration de ce que l'on appelle le « brutage » des cotisations sociales. Je regrette de devoir dire qu'il ne s'agit pas là d'une solution adéquate et souhaitée. Elle est pour nous indéfendable car elle fiscalise tous les indépendants.

De plus, le relèvement des pensions des indépendants n'est pas vraiment un cadeau lorsqu'on compare ces pensions à celles des autres catégories sociales et même au revenu minimum garanti aux personnes âgées. En effet, les pensions des fonctionnaires se situent aux alentours de 35 000 francs par mois; pour les salariés, la moyenne est de quelque 18 000 francs, susceptible d'une augmentation de 2 p.c. en 1989 et d'une augmentation de 6 p.c. étalée sur trois ans, alors que pour les indépendants, les pensions les plus basses se situent entre 8 500 et 10 000 francs par mois.

Le gouvernement Martens-Gol avait préparé un plan de rattrapage. Celui du retour du cœur est avare de ce qu'il présente comme des largesses.

Le moment ne serait-il pas venu de revoir l'ensemble du statut des indépendants qui seront par ailleurs frappés par les effets de la réforme fiscale récemment votée? En effet, celle-ci les pénalisera plutôt qu'elle ne les soulagera.

Dans un autre registre, je m'interroge sur les finalités sociales suivies par votre loi-programme. A ce propos, je relèverai qu'il n'est pas sain d'essayer de réaliser l'équilibre financier de la sécurité sociale des travailleurs salariés par le transfert de sommes provenant d'un autre régime de sécurité sociale sans, pour le surplus, assurer le remboursement desdits transferts.

Pour nous, groupe PRL, les assainissements nécessaires de la sécurité sociale passent par des réformes structurelles et non par des transferts ponctuels. Il est aisé de se gargariser de grands principes selon lesquels il est indispensable pour maintenir les acquis de la sécurité sociale — ce que j'approuve — d'entamer une réflexion profonde à son propos. Mais l'enfer est pavé de bonnes intentions. Il y a un fossé entre ce que le gouvernement dit et ce qu'il fait.

Par ailleurs, n'est-il pas un peu démagogique d'inaugurer, de lancer une table ronde sur l'assurance des soins de santé, table

ronde qui vise précisément à analyser les problèmes de l'assurance maladie-invalidité et à rechercher des solutions à ces problèmes alors que certains articles du présent projet de loi-programme prétendent imposer des mesures discriminatoires en la matière et, par là même, anticipent sur d'éventuels résultats de ladite table ronde?

Monsieur le Président, je limiterai ici les réflexions que je souhaitais faire au cours de la discussion générale. Différents membres de mon groupe interviendront à propos des chapitres plus spécifiques contenus dans ce projet de loi.

Le groupe PRL ne peut s'associer à ce projet car il constitue certainement un alourdissement de charges pour les Classes moyennes et pour les PME. Je pense ici à l'aménagement de la cotisation de solidarité et à la modification du système de l'amende administrative.

Vous persistez donc dans vos habitudes de sanctionner ce qui constitue le fer de lance de notre relance économique. Par ailleurs, pour ce qui est du retour du cœur sur le plan social, votre projet ne peut m'inspirer qu'une seule réflexion: l'étroitesse de votre humanisme.

Nous voterons donc contre ce projet. Pour juger du reste de votre politique, nous attendrons que vous nous présentiez les résultats lors du contrôle budgétaire. Mais, dès à présent, je puis vous dire que, pas plus que pour vos actes du passé, nous n'entretenez la moindre illusion pour l'avenir. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Egelmeers.

De heer Egelmeers. — Mijnheer de Voorzitter, namens de SP-fractie wil ik in de algemene bespreking onze steun betuigen aan het ontwerp van programmawet. Bij de bespreking van de verslagen zullen er evenwel ook nog leden van onze fractie het woord nemen.

Wij wensen op een zeer ernstige manier mee te werken om het overheidstekort in te dijken. Wij hechten hierbij echter zeer veel belang aan het sociaal-economisch beleid, dat gericht moet zijn op de bevordering van de tewerkstelling. Dit is onder andere het geval in de programmawet. Ook het financieel evenwicht van de sociale zekerheid is zeer belangrijk voor ons.

Het verheugt ons dat het parlementaire werk in een nieuwe periode is beland en dat de periode van bijzondere machten achter de rug ligt. Thans zijn we wel teruggevallen op de methode van programmawetten en herstellwetten, maar dit soort wetten vergemakkelijkt toch de controle van het Parlement. Door de opdeling van de programmawet volgens de verschillende departementen weten wij tenminste waarover wij praten en weten wij waarop wij kritiek moeten leveren en wat wij kunnen goedkeuren. Tijdens het zes jaar durende volmachtenbeleid was dat niet het geval. Wij zijn het niet eens met degenen die beweren dat de programmawet een verdoken volmachtenwet is. Degenen die de vorige zes jaar hebben meegemaakt, kunnen het verschil zien. Wij verkiezen de werkwijze van programmawetten boven de methodes van de voorbije zes jaar. Wel hadden wij graag wat meer tijd gehad om deze wet grondiger te analyseren.

Dit zijn dus belangrijke punten die ons ertoe aansporen de programmawet positief te beoordelen. Toch willen wij ook een drietal punten uit het ontwerp naar voren brengen tijdens de algemene bespreking.

Om te beginnen stellen wij vast dat er opnieuw transfers zijn van de ene sector van de sociale zekerheid naar de andere. Of men hiervoor te werk gaat met leningen of met een andere techniek doet niet veel ter zake. De minister heeft verklaard dat ook de regering van oordeel is dat de methode van de transfers niet moet worden bestendigd. Wij hebben niet zozeer fundamentele bezwaren tegen de methode van de transfers, maar ook toen wij nog in de oppositie zaten, hebben wij altijd gezegd dat

de methode van de transfers enkel mag worden gebruikt om het financiële evenwicht van de sociale zekerheid te herstellen.

De regering moet echter bij het opstellen van de begroting van 1990 niet beweren dat er in de sector van de sociale zekerheid een deficit is en dat er maatregelen moeten worden genomen. Wij zijn bereid nu mee te werken en zijn enigszins gerustgesteld na wat wij in het verslag van de Kamer van volksvertegenwoordigers hebben kunnen lezen.

Wij gaan akkoord met de verlenging van de Maribeloperatie, het verminderen van de sociale-zekerheidsbijdragen van de werkgevers, die wij sedert begin 1981 kennen, omdat het een initiatief was om de tewerkstelling te bevorderen en de arbeidsmarkt in beweging te brengen opdat de werkloosheid afneemt.

Wij willen echter het principe van een trapsgewijze vermindering van de bijdragen van de werkgevers niet onbeperkt aanvaarden, maar slechts in zoverre die operatie kadert in het geheel van de financiering van de sociale zekerheid.

Wij hebben hier tot vervelens toe gezegd dat de sociale zekerheid voor ons heilig is en dat wij bereid zijn naar een evenwicht te zoeken, maar dan wel binnen het geheel van de financiering van de sociale zekerheid. Wij hopen dat het nu mogelijk zal zijn, en dat is het grote verschil met wat er gedurende de afgelopen zes jaar is gebeurd.

Er is echter niets dat kan blijven duren, ook niet de vermindering van de bijdragen van de werkgevers voor de sociale zekerheid. Men moet er zich van bewust zijn dat men vroeg of laat wordt geconfronteerd met de vaststelling dat het zo niet verder kan. Het is dus beter te voorkomen dan te genezen.

Het volgende is bestemd voor de minister van Tewerkstelling en Arbeid. Ik hoop dat het hem zal worden doorgeseind. Er zullen, zoals in de commissie, amendementen bij het ontwerp worden ingediend. De SP-fractie zit met die amendementen echter niet verveeld.

Wij zullen die amendementen wegstemmen zoals wij dat in de commissie hebben gedaan. Voor wie het interesseert, wil ik wel verduidelijken wat ons standpunt was, is en altijd moet blijven ten opzichte van de oudere werklozen.

Dames en heren van de regering, de SP wenst oprecht dat de regering weliswaar binnen alle redelijkheid een inhoudelijke oplossing vindt voor de oudere werklozen. Wij menen dat de categorie van oudere en soms langdurige werklozen een kans moet krijgen buiten het arbeidsproces, waarin zij niet meer kunnen worden opgenomen. Deze categorie van werknemers moet nu twee keer de rekening betalen: zij zijn het slachtoffer van de werkloosheid en bovendien zijn hun werkloosheidsjaren slechte jaren bij de berekening van het pensioenbedrag. Dit is inherent aan de berekeningstechniek die al jaren bestaat. Al degenen die amendementen ter zake zullen indienen, kennen nu de zienswijze van de SP en weten dat zij meer vraagt dan een pleister op een houten been.

In verband met de stempelcontrole vragen wij, zoals we dat ook al hebben gedaan bij de begroting van Tewerkstelling en Arbeid, een humaan systeem. Voor velen is langdurige werkloosheid een reëel trauma. De vorige regering heeft dit probleem van de stempelcontrole in bepaalde sectoren willen oplossen met de sociale-zekerheidskaart. Dit systeem moet volgens ons worden herzien, liefst nogal vlug, maar binnen alle redelijkheid.

Mijnheer de Voorzitter, de SP-fractie zal dit ontwerp goedkeuren, maar hoopt tevens dat de regering rekening zal houden met de opmerkingen die onze fractie over bepaalde principes en methodes heeft geformuleerd. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Schiltz.

De heer Schiltz, Vice-Eerste minister en minister van Begroting en Wetenschapsbeleid. — Mijnheer de Voorzitter, deze «algemene» bespreking was vrij kort en dat zal niemand verwonderen. Tenslotte is deze programmawet in haar geheel de

vertaling van de bedoelingen die in het regeerakkoord en tijdens het debat daarover werden geformuleerd en van hetgeen in het debat over de Rijksmiddelenbegroting inzake de algemene begrotingsfilosofie van de regering uitvoerig werd behandeld. Ook vanmorgen is dit hier nog ter sprake gekomen.

Bijgevolg denk ik dat ik er mij toe kan beperken drie beschouwingen te ontwikkelen. Ten eerste wens ik nogmaals te beklemtonen op welke wijze deze programmawet de vertaling is van de vaste wil van de regering om het begrotingstekort onder controle te houden. De percentages, de methodes en dergelijke hebben wij vanmorgen nog besproken.

Zoals het bestuur van het land is geëvolueerd, is het bereiken van een begrotingsresultaat in termen van een begrotingstekort tegenover het BNP uiteraard slechts mogelijk door een reeks maatregelen die in hun totaliteit moeten kunnen worden uitgevoerd.

Mijn tweede opmerking is gericht tot mevrouw Delruelle. Ik ben nog niet zo lang lid van de huidige regering, maar ik heb wel lange tijd behoord tot de oppositie en ik heb toen ook soortgelijke toespraken gehouden, mevrouw. In de loop van de jaren, en steeds meer nadenkend over de manier waarop een parlementair regime moet functioneren in onze moderne samenleving, ben ik tot de overtuiging gekomen dat onze methodes moeten worden herzien. Het is begrijpelijk dat men denkt aan een hervorming van de begrotingsprocedure omdat iedereen aanvoelt dat het systeem, waarbij een parlement zich voortdurend met de onderdelen van een beleid en met de technicit van maatregelen moet bezighouden, het algemeen politiek debat doorkruist en de slagvaardigheid van het bestuur hindert.

In het verleden nam men zijn toevlucht tot volmachten. Ik ben sedert 1965 lid van het Parlement en heb herhaalde malen volmachten weten vragen door de regeringen met de meest verschillende samenstellingen. Ik heb dit steeds, en ik meen terecht, aangevochten want het is en blijft een uitzonderlijk procédé.

Men moet echter toegeven dat het toepassen van onze oude parlementaire procedures door de complexiteit van de huidige bestuurstaak ook een efficiëntieverlies met zich brengt. Wanneer men voor de opdracht staat, zoals de vorige regering, om een bepaald begrotingsdoel te bereiken en men dit moet verzoenen met een aantal accentverschuivingen die in deze begrotingspolitiek verscholen zijn, is men wel verplicht zijn toevlucht te nemen tot ofwel volmachten, ofwel een programmawet.

Welk verschil is er echter tussen de waterval van volmachtesbesluiten die dag na dag het *Staatsblad* vullen of zelfs dezelfde dag in steeds dikker wordende oplagen in het *Staatsblad* verschijnen, en een dik parlementair document waarin een aantal op het eerste gezicht hybride lijkende maatregelen worden voorgesteld, die echter allemaal voortvloeien uit een regeerakkoord of een begrotingsconclaf? Die maatregelen moeten zowel de uitgavenstroom inkrimpen als een aantal beleidsaccenten heroriënteren, geïnspireerd door de zorg voor de werklozen, de tewerkstelling en de noodzaak de sociale rechtvaardigheid een andere vorm te geven dan die welke uit de bestaande toestand zou voortvloeien.

Dit is wellicht geen adequate oplossing van het probleem dat door de methode van de programmawet in het leven wordt geroepen. Het moet er ons echter wel toe aansporen na te denken over de manier waarop een Parlement in deze tijd moet werken om de efficiëntie en de snelheid waarmee een uitvoerend bestuur moet kunnen werken te verzoenen met de essentiële parlementaire controle en de essentiële mechanismen van de machtiging van de uitvoerende macht door de wetgevende macht.

Wij zullen genoopt zijn onze begrotingsprocedure te herzien en wellicht een globale inkomsten- en uitgavenbegroting voor te leggen waarbij het Parlement als het ware de regering machtigt om een globaal beleid te voeren. Die begroting zou dan wel duidelijk moeten zijn onderverdeeld in sectoren waarover kan worden gediscussieerd in plaats van onze huidige begrotingen met duizenden artikelen waarvan de relevantie niet zo evident is.

Aan de andere kant moeten wij ook nadenken over een systeem van kaderwetten waarbij het Parlement de doeleinden bepaalt die de regering moet bereiken en *grosso modo* de middelen die zij daarvoor ter beschikking krijgt. De uitvoerende macht zou dan geregeld in het Parlement verslag uitbrengen over haar beleid dat door het Parlement kan worden goedgekeurd of afgekeurd.

Uw opmerking, mevrouw, zet ons aan tot filosoferen over onze werkwijze. Dit is wenselijk, want indien de methodes niet worden gewijzigd, zullen wij wellicht jaar in jaar uit en bij elke regering telkens opnieuw dezelfde litanie moeten herhalen. Na 20 jaar parlementaire loopbaan wordt men daardoor ontmoedigd ofwel wordt men daarvoor ongevoelig. Het tweede is wellicht gevaarlijker dan het eerste. Het kost mij geen moeite met u akkoord te gaan om te zeggen dat in dit wetsontwerp uiteenlopende zaken aan bod komen. Indien wij voor elk van die onderdelen een afzonderlijk ontwerp zouden moeten indienen en bespreken, dan zouden wij te lang moeten wachten alvorens de voorgestelde maatregelen een nuttig effect zouden kunnen hebben op de sanering en de heroriëntering van het uitgavenbeleid van de overheid. Dat kan evenmin uw wens zijn, mevrouw. Ik neem aan dat u twijfelt aan het succes van het beleid dat wij willen voeren. U hebt er vanmorgen nog duidelijk op gewezen dat u zeer sceptisch is wat betreft het bereiken van onze begrotingsdoeleinden. U bekritiseert die doeleinden niet, maar u vreest dat wij ze niet zullen halen. Indien u ons de middelen niet geeft die in deze programmawet zijn opgenomen, dan zullen wij ze inderdaad niet halen.

Mevrouw Delruelle-Ghobert. — De twee zijn toch met elkaar verbonden, mijnheer de minister.

De heer Schiltz, Vice-Eerste minister en minister van Begroting en Wetenschapsbeleid. — De Programmawet en de Rijksmiddelenbegroting vormen inderdaad een geheel. Dat is evident.

Le Parlement a tout de même eu l'occasion de traiter certains problèmes très importants de la manière classique. Je pense notamment à la loi sur la réforme fiscale qui a permis un contrôle parlementaire total.

Nous venons de clore le débat sur la sauvegarde de la compétitivité. Lorsqu'il a créé cet instrument, le gouvernement a choisi de ne pas l'intégrer dans la loi-programme, mais d'élaborer un projet de loi normal. C'est également le cas pour le projet de loi très important sur la transparence des opérations boursières qui sera examiné incessamment.

Il serait donc injuste de dire que nous avons abusé du procédé de la loi-programme pour empêcher le Parlement de se prononcer sur des sujets aussi fondamentaux que la réforme fiscale, la sauvegarde de la compétitivité ou la transparence boursière.

Ainsi, le gouvernement a préservé l'équilibre entre, d'une part, le respect des traditions et des méthodes parlementaires et, d'autre part, la nécessité d'élaborer les mesures budgétaires qui s'imposent.

Mijnheer Egelmeeers, u heeft de zienswijze van uw fractie geformuleerd over de wijze waarop het financieel evenwicht in de sociale zekerheid wordt gerealiseerd en over de manier waarop de transfers van de ene sector naar de andere via deze wet mogelijk worden gemaakt. U hebt gevraagd dit systeem niet te bestendigen. U is daar terecht bezorgd over, maar de sociale zekerheid mag ook niet corporatistisch worden bekeken. Het geheel van de geleverde inspanningen moet degenen die worden getroffen door een risico van het bestaan ten goede komen. Er leven allerlei gedachten om deze globale solidariteit op een andere manier te realiseren. Ik verwijs naar de ideeën over de fiscalisering van een geheel of een deel van de sociale zekerheid, die bij sommige groepen leven, onder andere bij de VU-groep waartoe ik politiek behoor. Ik begrijp uw bezorgdheid. Het transfereren van de reserves van het ene stelsel naar de tekorten van het andere kan gerechtvaardigd zijn door de algemene solidariteit, maar dit kan leiden tot een scheeftrekken van de verhoudingen tussen de groepen die inspanningen leveren en de groepen die steun ontvangen.

Op een ogenblik dat er nog steeds inspanningen van de bevolking worden gevraagd en wij oproeien tegen een groeiend economisch optimisme, is het voor de regering moeilijk te verdedigen dat men in bepaalde sectoren de lasten verhoogt omdat er overschotten zijn in andere sectoren. De mensen denken dat de overheid en de sociale zekerheid geen problemen meer hebben. Deze pragmatische oplossing is alleen verdedigbaar als we in de toekomst zoeken naar een methode die minder geïmproviseerd is, minder eigenaardig is en meer samenhang vertoont. Daaraan zal nog heel wat moeten worden gesleuteld.

Wij delen ten eerste uw bekommerning om de oudere werklozen. Ik verzeker u dat de regering er zeer sterk voor zal waken dat de middelen die ter beschikking van de overheid staan om de werkgelegenheid te bevorderen prioritair zullen worden besteed aan de gevallen die u bijzonder na aan het hart liggen. De moeilijk te plaatsen werklozen — de langdurige en de oudere werklozen — zullen absolute prioriteit genieten bij de aanwending van het globaal middelenpakket dat voor de bevordering van de tewerkstellingsprogramma's is bestemd en dat het niet onaanzienlijke bedrag van 1 miljard 200 miljoen bedraagt.

Tordaar enkele opmerkingen in deze beperkte algemene bespreking. Ik dank de leden die nu reeds hun vertrouwen hebben uitgesproken voor hun steun en wens de Senaat een vruchtbare bespreking toe van de andere onderdelen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van elk van de verslagen.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen de chacun des rapports.

*Bespreking van het verslag uitgebracht namens
de commissie voor de Sociale aangelegenheden*

*Discussion du rapport fait au nom de
la commission des Affaires sociales*

De Voorzitter. — Wij bespreken nu het verslag uitgebracht namens de commissie voor de Sociale aangelegenheden.

Nous abordons l'examen du rapport fait au nom de la commission des Affaires sociales.

De beraadslaging is geopend.

La discussion est ouverte.

Het woord is aan rapporteur Stroobant.

De heer Stroobant, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, mag ik allereerst de diensten van de Senaat danken voor de doeltreffende steun die zij bij de redactie van dit verslag hebben verleend?

1. De commissie voor de Sociale aangelegenheden behandelde het ontwerp van programmawet met betrekking tot drie titels, namelijk: titel I: houdende sociale maatregelen; titel III: met als voorwerp tewerkstelling en arbeid; titel IV: met als voorwerp de pensioenen.

2. De bespreking van het ontwerp, overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers, gaf aanleiding in de commissie tot enkele voorafgaande opmerkingen over de aard zelf van het gebruikte rechtsinstrument.

Sommige commissieleden waren de mening toegedaan dat de minister op bepaalde gebieden een vrij ruime uitvoeringsbevoegdheid werd toegekend. Zij gewaagden zelfs van bijzondere machten.

De commissie was blijkbaar van oordeel dat op dit punt niet moest worden ingegaan. Weliswaar verklaarde de minister dat de maatregelen tot de normale bevoegdheid van de uitvoerende macht behoren. Tevens worden de bestaande procedures van democratische controle toegepast.

3. De inhoudelijke discussie betrof bepaalde van de concrete maatregelen die door de bevoegde ministers werden voorgesteld in een ontwerp-tekst, die, zoals zij verklaarden, volkomen zijn plaats vindt in het regeerakkoord.

In de commissie werden behandeld:

a) De bepalingen houdende sociale maatregelen met betrekking tot:

- Begrotingsmaatregelen;
- Sociale zekerheid voor loontrekkenden;
- De klinische biologie;
- De ziekte- en invaliditeitsverzekering;
- De beroepsziekten.

b) De bepalingen inzake tewerkstelling en arbeid met betrekking tot:

- Gesubsidieerde contractuelen;
- Stage der jongeren;
- Alternerend leren;
- De arbeidsduur in de bouwnijverheid;
- De werkloosheid;
- De tijdelijke vermindering van de sociale-zekerheidsbijdragen;
- Het interprofessioneel akkoord.

c) De bepalingen inzake de pensioenen met betrekking tot:

- Het brugrustpensioen voor werknemers;
- Het financieel evenwicht van de sociale zekerheid;
- De bijzondere bijdrage op de stortingen inzake extralegale pensioenen;
- De inhoudingen op invaliditeitsuitkeringen en brugpensioenen.

4. Er dient opgemerkt dat in een algemene benadering, geplaatst in een middellange en lange-termijnvisie, de doelstellingen die de basis vormen van dit ontwerp, niet werden betwist. De commissie aanvaardde blijkbaar de idee van het zoeken naar een financiële sanering, met behoud van de fundamentele kenmerken van het bestaand stelsel van sociale zekerheid. Wel werden de aangewende financiële technieken soms betwist. Ook werd de idee aanvaard dat in de huidige budgettaire context de maatregelen tot verbetering van het sociaal welzijn slechts een beperkte draagwijdte kunnen hebben. Sommige amendementen kwamen om die reden trouwens niet in aanmerking.

Op sommige vlakken oversteeg de discussie de bespreking van concrete punten, onder meer op het vlak van de begrotingsmaatregelen. Hierbij maakten enkele commissieleden de opmerking dat men met de techniek van de financiële transfer of de renteloze leningen niet tot een structurele sanering van de sociale zekerheid kan komen.

De minister antwoordde dat hij zich terdege van deze situatie bewust was en dat hij met dergelijke maatregelen slechts een korte-termijnbeleid beoogt. Inzake de sector waarop deze opmerkingen betrekking hadden, deze van de ziekte- en invaliditeitsverzekering, benadrukte de minister dat zijn initiatief om een ronde-tafelconferentie te beleggen, precies beoogde deze structurele problemen aan te pakken. Een amendement dat ertoe strekt artikel 1 te schrappen, kwam niet in aanmerking.

Op het vlak van de kinderbijslag werd, onder meer naar aanleiding van het behoud van bepaalde matigingsbijdragen, de vraag gesteld welk demografisch en gezinsbeleid ons land dient te voeren.

Op het vlak van de klinische biologie werd de vraag gesteld tot hoever dwingende maatregelen konden worden genomen zonder enkele essentiële principes van onze geneeskunde in het gedrang te brengen.

De minister antwoordde dat de genomen maatregelen vooral de overconsumptie moesten indijken, om het stelsel zelf van de ziekteverzekering niet in het gedrang te brengen; dat commercialisering leidend tot overdreven winsten uit den boze is; dat de

maatregelen alleszins niet mogen leiden tot een geneeskunde met twee snelheden voor degenen die wel en voor degenen die niet persoonlijk over de nodige financiële mogelijkheden beschikken.

5. Met betrekking tot de meer concrete behandeling van het ontwerp wensen wij de aandacht te vestigen op de volgende aspecten van de discussie in de commissie.

Het wetsontwerp bepaalt dat de administratiekosten waarop de mutualiteiten binnen het raam van de ziekte- en invaliditeitsverzekering aanspraak kunnen maken, voor de jaren 1987 en 1988 geblokkeerd worden op het bedrag van 1985. Voor het jaar 1989 wordt een indexering toegepast van 2 pct.

Bij toepassing van de normale geldende regeling zouden de mutualiteiten globaal aanspraak hebben kunnen maken op 1,6 miljard frank.

Uit de discussie omtrent de administratiekosten bleek dat het een bekommerning van de commissie was om ter zake duidelijkheid te scheppen — voor zover nodig —, ten einde in de toekomst elke dubbelzinnigheid te vermijden.

6. Nog in dezelfde sector wordt een administratieve vereenvoudiging ingevoerd. Voortaan zullen de bijdragebescheiden slechts eenmaal per jaar moeten worden afgeleverd in de plaats van viermaal. Dit verlicht het administratief werk zowel van werkgevers als van mutualiteiten.

7. In de commissie kwam eveneens de renteloze lening van twee miljard van de sector van de jaarlijkse vakantie aan de Rijksdienst voor pensioenen ter sprake.

Het bedrag zal worden aangewend om de vakantiegelden aan de gepensioneerden te betalen. Op het verzoek van een commissielid om de staatswaarborg aan die lening te verlenen ging de commissie niet in.

— In verband met de bijdrageheffing op de verzekeringspremie of een inhouding op de uitkeringen betreffende een extralegale hospitalisatieverzekering greep een gedachtenwisseling plaats die echter het argument van de minister niet weerlegde dat naar een redelijke kostenaan groei moest worden gestreefd. Amendementen werden niet aangenomen.

— Wat betreft de toewijzing aan het Fonds voor financieel evenwicht van de sociale-zekerheidsbijdragen voor bepaalde werknemers in de ziekenhuizen werd door de minister erop gewezen dat met het bedrag van 3,8 miljard de mogelijkheid wordt gecreëerd om 5670 betrekkingen in de ziekenhuissector in het leven te roepen.

— De maatregelen in verband met de sector van de kinderbijlagen als bijvoorbeeld het behoud van een solidariteitsbijdrage voor gezinnen met kinderen gaf aanleiding tot een ernstige discussie en een voorstel tot amendement.

De minister verklaarde begrip te kunnen opbrengen voor deze bekommerning om een gezinsbeleid en een demografisch beleid. Budgettaire redenen beletten echter dat er in dit ontwerp aanpassingen zouden worden aangebracht. De regeling voor de bijzondere premies op inkomens van meer dan 3 miljoen frank per jaar in dit verband vermeld, moet gezien worden in het licht van de fiscale hervorming. Deze verklaart waarom de premie alleen voor 1989 wordt behouden.

8. De maatregelen voorgesteld in verband met de klinische biologie geven aanleiding tot een bijwijlen geanimeerde discussie.

De minister gaat uit van de vaststelling dat sommige laboratoria er commerciële praktijken op nahouden die als enige betrachting hebben het nastreven van overvloedige winsten en dit ten nadele van de eigenlijke gezondheidszorg. Het vooropgestelde doel moet immers zijn de aflevering van kwaliteitsanalyses.

Het ontwerp wil orde op zaken stellen en strekt ertoe onder andere:

— De noodzaak om de exploitanten duidelijk te identificeren;

— Een onverenigbaarheid te bepalen met sommige handelsvennootschappen;

— De betaling per specifieke prestatie af te schaffen en te vervangen door een globale financiering per toelating: werken met verbruiksenveloppen;

— De uitgaven te controleren en eventueel overschrijdingen terug te vorderen;

— Het responsabiliseren voor de patiënt die op de voorschrijvingsformulieren zal moeten tekenen.

Naast technische opmerkingen maakten sommige commissieleden-senatoren ook principiële opmerkingen als bijvoorbeeld of het probleem van de klinische biologie eerst niet moest worden uitgepraat op de ronde-tafelconferentie. Of men de diagnosevrijheid van de arts niet in het gedrang zou brengen. Of men het de kleine laboratoria niet te moeilijk zal maken. Of de responsabilisering niet tot een geneeskunde met twee snelheden zal leiden.

De minister was van oordeel dat de bepalingen op korte termijn van de programmawet niet beletten dat de problematiek in een ruimer kader kan worden behandeld. Hij verklaarde eveneens dat, indien men het stelsel van de ziekteverzekering wil rationaliseren met het oog op het tot stand brengen van een budgettair evenwicht, overconsumptie moet worden vermeden en controle en responsabilisering hiertoe twee onontbeerlijke hefbomen zijn.

9. Met betrekking tot de tewerkstelling en de arbeid worden volgende doelstellingen vooropgezet:

1° De bevordering van de werkgelegenheid;

2° Het aanpassen van het beheer van de werkloosheidsverzekering;

3° De strijd tegen de sociale fraude.

De genomen maatregelen zijn van tweeërlei aard: die welke onmiddellijke verbetering van de toestand van sommige werklozen beogen, en die welke het optimaal beheer van de aangevoerde middelen betrachten.

Tot de eerste groep van maatregelen behoren:

1° De inrichting van een stelsel van gesubsidieerde contracten bij sommige openbare besturen;

2° De wijziging van het koninklijk besluit nr. 230 betreffende de stage van jongeren;

3° De verruiming van het toepassingsgebied van het koninklijk besluit, nr. 495 tot invoering van een stelsel van alternerend leren en werken voor de jongeren tussen 18 en 25 jaar;

4° De verlenging van de bestaande arbeidsduurregeling in de bouwnijverheid;

5° De tijdelijke vermindering van de werkgeversbijdragen voor sociale zekerheid ter bevordering van de tewerkstelling.

Tot de groep van rationalisatiemaatregelen behoren:

1° De wijziging van de wetgeving op de administratieve geldboeten;

2° De maatregelen met betrekking tot de werkloosheidsverzekering;

a) Het behoud van de bijzondere bijdragen van 1989;

b) Een lening door het Fonds voor sluiting aan de RVA;

c) De regeling van de verjaring van de rechtsvorderingen inzake betaling van de werkloosheidsuitkeringen;

d) De toekenningen, voorlopig, van werkloosheidsuitkeringen aan sommige ontslagen werknemers;

e) Bepalingen betreffende het interprofessioneel akkoord 1988.

10. Opmerkelijk is dat bij de inleidende discussie onmiddellijk wordt ingegaan op de concrete thema's die in het ontwerp worden aangehaald. De problemen van de werkgelegenheid en van de werkloosheid worden niet in hun globale maatschappelijke context geplaatst. Evenmin wordt de EG-dimensie van het probleem beklemtoond hoewel recente EG-verslagen in het perspectief van 1992 gewag maken van een stijging van de werkgelegenheid met zowat vijf miljoen eenheden, indien de nodige begeleidende macro-economische maatregelen worden genomen.

11. De commissie gaat grondig in op de concrete maatregelen met betrekking tot de gesubsidieerde contractuelen.

Vragen worden gesteld omtrent de toepassing van het stelsel in het onderwijs en bij de lokale besturen.

De minister bevestigt dat het niet de bedoeling is achteraf de Geco's tot vastbenoemde ambtenaren te regulariseren.

Veel aandacht wordt besteed aan de overdracht van bevoegdheden naar de Gewesten en de Gemeenschappen. Akkoorden moeten worden gesloten.

De opslorplingsprogramma's bedragen 38,5 miljard, waarvan 8,5 miljard nationaal blijft, 17 miljard overgeheveld wordt naar de Gewesten en de Gemeenschappen en 13 miljard de enveloppen van de trekkingsrechten vormt. Hierover werd in de commissie van gedachten gewisseld. Deze enveloppen worden door de nationale overheid ter beschikking gehouden van de Gewesten en de Gemeenschappen voor de aanwerving van werkløzen. 75 000 personen kunnen hiermee worden tewerkgesteld; hun premies en een gedeelte van de sociale-zekerheidsbijdrage kan ermee worden gefinancierd.

Een amendement om het stelsel te verruimen tot niet-uitkeringsgerechtigde werkløzen bij de RVA als werkzoekenden ingeschreven wordt door de commissie om budgettaire redenen verworpen.

12. In verband met het stelsel van alternerend werken en studeren voor jongeren tussen 18 en 25 jaar wordt door een commissielid opgemerkt dat aan de ingeschakelde VZW's ernstige pedagogische waarborgen moeten worden gevraagd.

13. Een amendement tot invoeging van een artikel 110bis in verband met de afschaffing van artikel 143 van het koninklijk besluit op de werkloosheid, wordt niet aanvaard. Artikel 143 voorziet in de mogelijkheid om abnormaal langdurige werkløzen uit te sluiten.

Een lid merkt op dat tijdens de onderhandelingen over de regeringsvorming op de schrapping van het artikel werd aangedrongen. Op dit voorstel werd niet ingegaan omdat werd afgesproken dat de bestaande procedure zal worden gewijzigd. Bovendien vormt dit artikel zowat de voorwaarde tot behoud van het stelsel van onbeperkte uitkering in de tijd van de werkloosheidsuitkeringen, wat eigen is aan de Belgische situatie. De minister voegt eraan toe dat artikel 143 vandaag kwantitatief geen grote impact heeft.

Een amendement tot invoeging van een artikel 110ter tot omvorming van de dagelijkse stempelcontrole tot een maandelijke wordt niet aanvaard. De minister wijst erop dat er voorstellen tot ernstige wijzigingen van het stelsel in het verschiet zijn.

In verband met het interprofessioneel akkoord vroeg een senator de uitbreiding van de Maribeloperatie tot de *non-profit* sector. Om budgettaire overwegingen wordt op dit voorstel niet ingegaan.

Daarentegen verklaart de minister dat de nationale regering een budgettaire inspanning wenst te doen voor de oudere werkløzen.

De maatregelen inzake de pensioenen worden na discussie maar zonder amendering goedgekeurd door de commissie.

Tot besluit beveelt de commissie aan, de door haar behandelde tekst van het wetsontwerp goed te keuren. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Dames en heren, ik stel voor deze bespreking nu te onderbreken.

Mesdames, messieurs, je propose d'interrompre ici cette discussion. (*Assentiment.*)

INTERPELLATIE — INTERPELLATION

Verzoek — Demande

De Voorzitter. — De heer Appeltans wenst de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen te interpellieren over « het dossier Athus-Meuse ».

M. Appeltans désire interpeller le Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Réformes institutionnelles sur « le dossier Athus-Meuse ».

De datum van deze interpellatie zal later worden bepaald.

La date de cette interpellation sera fixée ultérieurement.

De Senaat vergadert opnieuw vanavond te 19 uur 45.

Le Sénat se réunira ce soir à 19 heures 45.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten te 18 h 40 m.*)

(*La séance est levée à 18 h 40 m.*)

432